

vergadering **C263**
zittingsjaar 2021-2022

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 5 mei 2022

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toename van mentale problemen bij kinderen en jongeren, die blijkt uit het jaarverslag van de CLB-sector – 2473 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het jaarverslag van de centra voor leerlingenbegeleiding en de toename van psychische problemen bij kinderen en jongeren – 2512 (2021-2022)	5
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leren zwemmen – 2630 (2021-2022)	13
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over kleuterparticipatie – 2624 (2021-2022)	17
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aantal directiewissels in het leerplichtonderwijs – 2657 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijging van het aantal directiewissels in het onderwijs – 2703 (2021-2022)	22
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verdere uitbouw van duaal leren – 2732 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bijkomende opleidingen duaal leren – 2739 (2021-2022)	29
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het invoeren van een extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag en de recente initiatieven van de hogescholen en universiteiten in dat verband – 2736 (2021-2022)	
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag voor hogescholen en universiteiten – 2741 (2021-2022)	37

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over de reorganisatie van het schooljaar

– 2749 (2021-2022)

44

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van de opvang in het onderwijs en het tekort aan helpende handen

– 2753 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van de buitenschoolse opvang

– 2754 (2021-2022)

49

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de toename van mentale problemen bij kinderen en jongeren, die blijkt uit het jaarverslag van de CLB-sector

– 2473 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het jaarverslag van de centra voor leerlingenbegeleiding en de toename van psychische problemen bij kinderen en jongeren

– 2512 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Het feit dat kinderen en jongeren geleden hebben onder de coronacrisis is natuurlijk een open deur intrappen. Hierrond hebben we al vanuit verschillende hoeken onheilspellende berichten gekregen. Onlangs werd dit bevestigd door het gemeenschappelijk jaarverslag van de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's) voor het schooljaar 2020-2021. Tijdens dat jaar werd voor 21,55 procent van de totale leerlingenpopulatie een vraag aan het CLB gesteld. Voor deze leerlingen registreerde het CLB gemiddeld 4,91 interventies per leerling. Zowel het aantal leerlingen waarvoor een vraag gesteld wordt aan het CLB als het aantal interventies per leerling is dus gestegen. Dat betekent dat de algemene zorgzwaarte jaar na jaar toeneemt, waarbij de casussen alsmaar complexer worden en er dus meer interventies vanuit het CLB nodig zijn.

Vooraf het aantal meldingen rond mentale problemen steeg. Daarnaast zagen de CLB's ook een verdubbeling in het aantal begeleidingen rond depressieve gedachten en zelfverwonding. Begeleidingen in verband met zelfmoordgedachten stegen met 75 procent. Ook het aantal leerlingen met gedragsproblemen kende een lichte stijging.

Ook het aantal verontrustingen is met 28 procent gestegen in vergelijking met het schooljaar 2019-2020. Zo werd er voor 10.689 leerlingen een verontrustende situatie geregistreerd. Daarvan is sprake als er gevaar is voor de ontwikkelingskansen of de integriteit van een minderjarige en het CLB het als zijn plicht ziet om stappen te nemen om de veiligheid van de minderjarige te garanderen, zoals de inschakeling van diensten als het vertrouwenscentrum kindermishandeling (VK) of de jeugdrechtsbank.

Minister, in het kader van uw visienota 'Van kwetsbaar naar weerbaar' werd er al 14 miljoen euro extra voor de CLB's voorzien uit de eenmalige relancemiddelen, om vanaf september 2021 vooral te werken aan de mentale welzijnsproblematiek post corona. Daarmee zou men ruim 300 extra voltijdse krachten kunnen aanwerven. Maar toen kregen we een aantal andere golven over ons heen, waardoor de CLB's opnieuw aan de bak moesten met contacttracing en alles wat erbij hoorde. Nu, de CLB's trokken toen ook aan de alarmbel omdat volgens verschillende directies de kerntaak van de CLB's hierdoor werd uitgehold. Dat is dan opgelost en ze zijn dan van de contacttracing, enzovoort afgeraakt. Bovendien lijkt de situatie op dit moment gelukkig meer onder controle, maar natuurlijk blijft het zo dat de CLB's nog steeds heel erg overbevraagd zijn.

Minister, hoe bekijkt u de cijfers uit het CLB-verslag en dan vooral de toename van het aantal meldingen en begeleidingen rond ernstige mentale problemen?

De contacttracing is dus uit het takenpakket gehaald en corona lijkt gelukkig op zijn retour. In hoeverre kunnen CLB's zich op dit moment wel wijden aan hun reguliere taken, maar ook specifiek aan het begeleiden van leerlingen met die mentale problemen? Hebt u daar al een zicht op of hebt u daar signalen over gekregen?

Dan heb ik een derde en belangrijke vraag: de CLB's concluderen in hun jaarverslag dat de alweer toegenomen zorgzwaarte aantoonde dat hun al decennia ongewijzigde geslotenenvoloppenfinanciering hoe langer hoe meer een hypotheek legt op de begeleidingsmogelijkheden. Zij pleiten dus om hun werking structureel te versterken. Minister, zult u ingaan op dat pleidooi en de financiering herzien en effectief meer recurrente middelen geven?

Los van de aandacht die er naar het coronagebeuren ging, klagen de CLB's ook – dat hebben we hier in een commissievergadering mogen horen – dat ze te veel bezig zijn met administratie, zoals het opmaken van verslagen, waardoor ze niet meer toekomen aan het begeleiden van de leerlingen met allerlei problemen, waarvan de mentale op dit moment de grootste brok zijn. In de hoorzitting rond het Leersteundecreet hebben we gehoord dat er een grote etiketteringsdrang is, door de financiering die daaraan gekoppeld is. Zult u daartoe een remedie bieden in uw nieuwe Leersteundecreet?

De CLB's kunnen ook niet alles. En natuurlijk, als je ziet dat de situatie zo verontrustend is, ook met het mentaal welzijn van de jongeren: dat kunnen de CLB's niet alleen. Ze moeten ook kunnen rekenen op instanties uit andere domeinen. De CLB's zijn hier wel de draaischijf. Maar dan zit je natuurlijk weer met de problemen van de wachtlijsten in de jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg die een fuik vormen voor veel leerlingen. Bepaalde mensen in het onderwijs noemen CLB's in zulke gevallen soms ook een extra wachtkamer. Minister, dat zit natuurlijk bij minister Beke, maar ik begrijp van de collega's op Welzijn dat hij ook amper een zicht heeft op hoe lang de wachtlijsten daar nu zijn. Minister, we weten dat uw regering toch altijd zegt 'meten is weten'. Zult u misschien minister Beke een beetje aanporren om daar toch iets aan te doen om dat te verhelpen?

Minister, het deel van het curatieve luik rond mentale problemen zit niet per se bij de CLB's, maar bij de minder ingrijpende gevallen ook bij het schoolteam in de brede basiszorg en de verhoogde zorg. Nu, u hebt het voornemen om met het Leersteundecreet de leraren en scholen verder te versterken in de fases 0 en 1. Voor een leraar is het omgaan met leerproblemen natuurlijk één zaak, maar het omgaan met mentale problemen van leerlingen is nog iets totaal anders. Een leraar is geen therapeut. In hoeverre zult u met uw nieuw decreet ook inzetten op een plan rond extra professionalisering van de leraren, zodat zij ook weten hoe ze daarop moeten ingaan? Denkt u ook dat het haalbaar is dat leerkrachten dat ook op zich nemen?

Inzake mentale problemen is het preventieve luik even belangrijk of misschien zelfs belangrijker: voorkomen is beter dan genezen. Het preventieve is vooral een zaak van de scholen zelf, met ondersteuning van de pedagogische begeleidingsdiensten (PBD's) en de CLB's, maar misschien kunt u daar nog meer flankerende maatregelen nemen? Welke initiatieven kunnen we als Vlaamse overheid hier nog verder nemen?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb een heel gelijkaardige vraag, inderdaad over het CLB-rapport dat in maart werd gepubliceerd. We zien een stijging van het aantal meldingen, vooral op het vlak van mentaal welzijn. Het aantal vragen over angstproblemen en depressieve gedachten is met meer dan 87 procent toegenomen – mevrouw Beckers heeft het ook al gezegd. Er waren dubbel zoveel

interventies rond zelfverwonding en het aantal meldingen over verontrusting, waarbij de ontwikkelingskansen en/of integriteit van een minderjarige bedreigd zijn, steeg met 28 procent. Dat zijn verontrustende cijfers.

Het rapport is, na verschillende onderzoeken van de afgelopen maanden en de Panoreportage uit februari, eigenlijk het zoveelste alarmsignaal dat jongeren worstelen met hun mentale gezondheid. Er is dus dringend nood aan meer aandacht voor hun situatie, en de CLB's kunnen een belangrijke rol spelen op het vlak van preventie en vroege interventie.

Die rol is echter onder druk komen te staan. Enerzijds is er het oude probleem van onderfinanciering: de CLB's ontvangen hun omkadering al meer dan twee decennia binnen een gesloten enveloppefinanciering. Ze trekken hierover al langer aan de alarmbel: ze botsen tegen de grenzen van wat ze kunnen doen en hebben geen ruimte om preventief en laagdrempelig psychosociaal werk te verrichten. Nochtans is dat net essentieel om aan vroegdetectie te doen en kinderen en jongeren in een vroeg stadium te helpen. Daardoor blijven heel wat kinderen en jongeren, en hun gezinnen, in de kou staan. De heer Grielens vraagt dus inderdaad om de CLB's structureel te versterken.

Dan is er ook nog de coronacrisis, mevrouw Beckers heeft het ook al aangehaald. Daardoor komt de reguliere werking al twee jaar op rij onder druk te staan, kunnen contactmomenten niet doorgaan en kan dus niet ingegaan worden op vragen over mentaal welzijn.

In mei kondigde u aan dat er 27 miljoen euro uitgetrokken werd, specifiek bedoeld om het mentaal welzijn op scholen te versterken. 14 miljoen euro was bedoeld voor de CLB's en met dat budget konden ze bij het begin van het schooljaar driehonderd extra krachten aanwerven om leerlingen te ondersteunen in de nasleep van de coronacrisis, zowel voor leerachterstand als op het vlak van mentaal welzijn. Stefan Grielens geeft echter aan dat ook de relancemiddelen ingezet moesten worden voor de ondersteuning van het contactonderzoek en daardoor hun doel voorbijgeschoten. Als we willen vermijden dat CLB's voor het derde jaar op rij hun werk niet naar behoren kunnen doen, moeten we dus ingrijpen.

Hoe evalueert u de cijfers en bevindingen die gepresenteerd worden in het jaarverslag?

Hoe evalueert u de financiering van de CLB's?

Bent u bereid om de financiering van de CLB's structureel te herzien?

Kunt u een beeld geven van hoe de bijkomende 14 miljoen euro dit schooljaar wordt ingezet? Welk aandeel gaat daadwerkelijk naar het ondersteunen van mentaal welzijn en leerachterstand? Welk aandeel gaat naar contactonderzoek?

Plant u om nogmaals extra middelen te voorzien voor de CLB's, specifiek bedoeld voor het ondersteunen van mentaal welzijn?

Wat kan er gebeuren om de CLB-werking beter af te stellen op een laagdrempelig aanbod in scholen? Hoe kunnen CLB's versterkt worden om hun psychosociale ondersteuning op school opnieuw ten volle op te nemen, zodat ze tegemoet kunnen komen aan de noden van jongeren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De cijfers zijn inderdaad verontrustend, maar anderzijds moeten we ook erkennen dat ze niet totaal onverwacht zijn. Ze bevestigen enerzijds dat de maatschappij gewoon complexer wordt, met daarbovenop ook nog

eens een coronapandemie van twee jaar als extra katalysator. Het zijn cijfers waarover we de afgelopen periode al indicaties ontvingen van de scholen en de CLB's, en waarvoor we samen met de CLB's ook diverse stappen hebben gezet. Ik denk dat we in die periode toch heel korte lijnen hebben onderhouden met onder andere de CLB's, maar evengoed met de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) en anderen.

Ten eerste – het is denk ik ook al aangeraakt – is inzetten op mentaal welbevinden van kinderen en jongeren niet alleen een verantwoordelijkheid van Onderwijs. Ik kijk bijvoorbeeld ook naar mijn collega's bevoegd voor Jeugd en Welzijn, waar ook werk wordt gemaakt van een conceptnota om te komen tot een geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid, waarbij hulp zo vroeg mogelijk ingezet kan worden en dichterbij de gezinnen en de familie staat.

In Onderwijs is leerlingenbegeleiding cruciaal, denk ik. Dat heeft tot doel de totale ontwikkeling van alle leerlingen te bevorderen, hun welbevinden te verhogen, vroegtijdig schoolverlaten te voorkomen en meer gelijke onderwijskansen te garanderen. Op die manier wordt natuurlijk ook bijgedragen tot het functioneren van de leerling in zowel de schoolse context als de brede samenleving.

De school is de eerste actor binnen de leerlingenbegeleiding en neemt ook de schoolinterne leerlingenbegeleiding op zich. Ze werkt daarvoor een geïntegreerd beleid voor leerlingenbegeleiding uit, dat een invulling en uitwerking omvat voor wat wij de vier begeleidingsdomeinen noemen: de onderwijsloopbaan, studeren en leren, psychisch en sociaal functioneren en preventieve gezondheidszorg, en dat vanuit de ratio van een continuüm van de zorg. Daarbij verhoogt de mate van individualisering van de zorg natuurlijk naarmate de nood aan begeleiding er ook is en toeneemt. De school wordt voor de leerlingenbegeleiding ook doorgelicht door onze onderwijsinspectie, dat maakt altijd deel uit van de gewone audit. Daarnaast is er ook de externe ondersteuning via de CLB's en de pedagogische begeleidingsdiensten.

Ik zei al dat de cijfers niet nieuw zijn. We hebben doorheen het jaar ook al ingezet op extra versterking. We hebben ons relanceplan Vlaamse Veerkracht, en de concretisering in de visienota, waarbij we zeggen: beter leren, beter voelen, ook in termen van leerachterstand. Dat is voor ons ook allemaal met elkaar verweven. We zetten daarbij ook in op het aanpakken van die leerachterstand, en simultaan op het bevorderen van het mentale welzijn bij kinderen, jongeren, leerlingen, scholieren en studenten.

We hebben dan ook middelen toegekend aan de CLB's. De eerlijkheid gebiedt mij om te zeggen dat we toen in een periode zaten dat we dachten dat we eindelijk eens konden gaan focussen op dat welbevinden, maar tot eind januari van dit jaar zijn die middelen eigenlijk opnieuw grotendeels ingezet voor contactonderzoek. We hadden daar toch wel serieuze sommen voor uitgetrokken. Ik denk dat het over een driehonderdtal voltijdsequivalenten (vte's) ging. Als je het contingent kent waarmee de CLB's werken, is dat een serieuze boost. Maar dat is dan in eerste instantie weer ingezet moeten worden in het kader van de aanpak van corona en dus contactonderzoek.

Ik heb dan hemel en aarde bewogen om van die contacttracing af te raken. Dat is uiteindelijk gelukt. En dan hebben we met de CLB's ook samen de nadruk gelegd op de eigenlijke ondersteuning van leerlingen. De CLB's zijn sinds begin februari van dit jaar ook echt aan de slag met de detectie van zorgnoden bij leerlingen via de school en via de leerlingen zelf. We monitoren ook de inzet van die middelen.

Flankerend aan die middelen maakt de CLB-sector via de relancemiddelen ook werk van de ontwikkeling van een beveiligd digitaal platform. Dat nieuwe platform moet ervoor zorgen dat leerlingen en hun ouders ook gemakkelijker de weg vinden naar

de CLB's. Dat is opnieuw de notie van laagdrempeligheid. De bedoeling is dat men gemakkelijk een afspraak kan maken met een CLB-medewerker, dat er 'blended' hulpverlening kan worden ingezet. Op dat platform zal de CLB-sector ook bestaande tools ter beschikking stellen waarmee leerlingen en ouders ondersteund kunnen worden rond thema's als studiekeuze, faalangst, stress allerhande, gezondheidsbevordering, welbevinden. En als daar nood aan is, kunnen er natuurlijk ook nieuwe tools ontwikkeld worden. Aanvullend zal dat platform voorzien in alle relevante informatiebronnen en hulpbronnen voor leerlingen, ouders, CLB-medewerkers en school- en netwerkpartners. Daarbij hebben we de ambitie om niet alleen een nuttig instrument te zijn voor hulpbehoevenden, maar evengoed voor hulpverstrekkers, in de persoon van scholen en ondersteuners.

Om scholen te helpen bij het werken aan het mentale welbevinden, is ook het Vlaams Instituut Gezond Leven ingeschakeld, met een pakket van handvatten, kant-en-klare materialen, tips en informatie voor leerkrachten.

Even terzijde: we hebben ook een initiatief van de Rode Neuzencampagne ondersteund, waarbij het onder meer de bedoeling is om te werken aan een groot platform, confer MoodSpace voor studenten. Dat zou wel zinvol zijn. Ik heb daar recent nog wat gesprekken rond gehad: kunnen we zorgen voor een vertaling van datgene wat we op poten hebben gezet voor het hoger onderwijs? Kunnen we dat in aangepaste vorm ook gaan uitrollen voor het secundair onderwijs, in eerste instantie?

Tijdens deze legislatuur zorgden we ook al voor een administratieve vereenvoudiging van het gemotiveerd verslag. Ik denk dat dat ook wel nuttig was voor de CLB's, om zich meer te kunnen concentreren op hun kerntaken. De wijziging van het verdelingsmechanisme, dat voor leerlingen met een gemotiveerd verslag type basisaanbod 3 en 9 met een 60/40-verdelingsmechanisme zal werken in plaats van het huidige 70/30-verdelingsmechanisme, mag daar geen invloed op hebben.

Tot slot vroeg u allebei naar de structurele financiering van de CLB's. Wat dat betreft, kan ik natuurlijk enkel verwijzen naar de geplande evaluatie van het omkaderingssysteem van de CLB's. Dat werd vanwege corona verschoven naar 2023. Aanvankelijk hadden we de ambitie om dat vroeger te doen. Maar dat zal ons natuurlijk wel belangrijke informatie geven over de noodzaak om al dan niet wijzigingen in de wijze van financiering door te voeren. Maar ik moet toch zeggen, met de hand op het hart en u allen recht in de ogen kijkend, dat we de afgelopen jaren, ook door de goede contacten en de goede samenwerking met de CLB's, toch echt hebben gezorgd voor de nodige financiële impulsen voor de CLB's. Het komt er dikwijls op aan om de extra vacatures die we creëren, ingevuld te krijgen. Zeker als het gaat over medisch personeel, over artsen, zitten we daar echt met een probleem.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, wat ik ook heb onthouden, is dat heer Grielens hier duidelijk heeft verklaard dat het aantal mentale problemen stijgt in heel de samenleving. Dat is geen probleem van het onderwijs alleen en dus ook niet van de CLB's alleen. Dat is eigenlijk een probleem dat ons allemaal zorgen zou moeten baren, maar ik weet ook niet meteen hoe we dat kunnen oplossen.

Ik vind het een goede zaak dat die structurele financiering verder wordt geëvalueerd, want ik denk dat er hier wel een groot probleem is. In februari is men begonnen met de detectie van de zorgnoden. Minister, ik heb in de commissie van 13 januari nog een vraag gesteld over het CLB en gezegd dat er een heel aantal contactmomenten zijn gemist. Het gaat dan niet zozeer over het mentale welzijn

maar over het meten, wegen, vaccineren enzovoort. Hebt u er zicht op in hoeverre het gat dat toen bestond inzake gemiste consultaties, vaccinaties enzovoort, al is gedicht?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik ben eigenlijk minder blij met het feit dat die evaluatie is verschoven naar 2023. De facto betekent dit dat er deze legislatuur geen hervorming meer zal komen van de financiering. Eigenlijk is dat de absolute nood en de absolute vraag.

Het is waar dat u regelmatig al wat bijgestoken hebt, maar dat is natuurlijk niet duurzaam. Het ging dan over contacttracing, terwijl zij echt een duurzaam financieel model vragen waarbij ze structureel en verankerd die preventieve taak op zich kunnen nemen. Ik denk dat dat meer dan nodig is. Die eenmalige boosts zijn goed maar verhinderen die duurzame werking.

Ik vind het jammer dat er pas in 2023 een evaluatie komt. Dan is de legislatuur gepasseerd voor u iets zult kunnen doen. Dat is eigenlijk zoveel als zeggen dat u dat niet echt zult bekijken. Voor mij is dat een heel spijtige zaak.

U legt ook de nadruk op die interne schoolbegeleiders, maar u weet ook, minister, dat dit nu uit de lerarenuren komt. Daar zijn meestal te weinig uren voor. Er is echt wel een vraag om dat stuk apart te financieren en daar een competentieprofiel voor in te voeren. Bent u bereid om dat ambt van schoolbegeleider ook te bekijken en te financieren?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik denk dat corona onze ogen op alle vlakken heeft geopend. De waardering voor de CLB-sector is nog nooit zo groot geweest. Ik ben blij dat we daar over alle partijgrenzen heen die visie op hebben.

Ik heb twee concrete vragen. We hebben 14 miljoen euro extra uitgetrokken vanaf het najaar 2021 en die ook ingezet. U hebt daar al naar verwezen in vorige commissievergaderingen. Heeft die 14 miljoen euro voldoende tools opgeleverd aan alle CLB's om de opdrachten die er waren, tot een goed einde te brengen? Bestaat daar een evaluatie van?

Samen met Welzijn is er het traject 'Vroeg en nabij', waarbij ik heel sterk geloof in het vindplaatsgericht werken. Hoe zullen we een inspanning kunnen doen ten aanzien van de 'blended' hulpverlening? Er werd niet verwezen naar de inspanningen van de CLBch@t, waar nochtans enorm op ingezet wordt. Ik heb er in het verleden al een aantal vragen over gesteld. Misschien is het goed om dat specifieke luik onder de loep te nemen en te bekijken of daar nog extra financiering voor nodig is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, bij de analyse van de impact van corona op de CLB-werking moeten we inderdaad in eerste instantie de medewerkers bedanken voor hun inzet en de snelle schakeling. Ik hoor dat de extra middelen die de minister heeft ingezet 'wat middelen' worden genoemd, maar ik vind dat een stevige inzet van budget. De vraag om structureel te gaan, begrijp ik, naar aanleiding van de taken, maar ik vind dat we in de budgettaire context realistisch moeten zijn.

Ik heb van een CLB gehoord dat ze naar aanleiding van corona gedwongen waren om te kijken naar hun takenpakket en de manier waarop ze dat deden. Ze stelden

vast dat ze een aantal taken anders moesten doen, misschien minder. Dat gedwongen kerntakendebat dat zich afspeelt in de CLB's, vind ik interessant. Minister, exploreert u dat verder?

Twee, u hebt er ook naar verwezen, het welbevinden en de psychosociale begeleiding is geen exclusief terrein van het onderwijs. Het zit ook bij Welzijn en Jeugd. Ik kijk uit naar het plan dat u samen met ministers Dalle en Beke zult uitwerken in verband met het geïntegreerd jeugd- en gezinsbeleid. Daar liggen heel wat sleutels tot ontlasting van de CLB-medewerkers.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil daar even op verdergaan, ook omdat collega Beckers sprak over de aanpassing van de financiering in het nieuwe Leersteun-decreet naar 60/40 en een extra administratieve last voor het CLB. In het kader daarvan heb ik veel gesprekken gevoerd, laatst nog met een secundaire school. Het is misschien wel heel interessant om de taken van het CLB omtrent de gemotiveerde verslagen nog eens goed te analyseren. Ik heb de indruk, minister, dat er heel veel dubbel werk gebeurt. Dat gebeurt door de leerlingenbegeleiding, ze brengen alles samen, ze zetten heel veel op papier, ze maken een leerlingvolg-systeemverslag en dergelijke. Ik heb de indruk dat het gemotiveerd verslag dikwijls copy-pastewerk is, om dan de handtekening eronder te zetten. We moeten eens bekijken hoe we daar efficiëntiewinsten kunnen boeken.

Er zijn ongeveer driehonderd extra vte's gekomen. Er wordt aan detectie gedaan van de zorgnoden bij de leerkrachten. De extra middelen werden goed gemonitord. Net als collega Daniëls begreep ik dat de middelen daarvoor bestendig zullen worden. Klopt dat?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Inzake de administratieve last voor de CLB's door het M-decreet hebben we onze goede wil al getoond. We proberen die op korte termijn te verminderen door er bijvoorbeeld voor te zorgen dat de CLB's in het kader van het gemotiveerd verslag geen extra documenten moeten opleveren. Ik wil op deze manier verdergaan. Ik zal ervoor zorgen dat de CLB's en andere actoren in het kader van de leersteun worden ontlast van administratieve verplichtingen. We bekijken samen met het CLB welke taken kunnen worden verminderd in functie van de creatie van meer ruimte voor hun kerntaken.

Ondertussen heb ik begrepen dat inzake de vaccinatie, een van de kerntaken van de CLB's, de achterstand is ingelopen. Dat heeft men op korte termijn kunnen realiseren.

Wat de schoolbegeleider als ambt betreft: gelukkig laat de regelgeving wat ruimte aan de CLB's om met enige soepelheid om te gaan met het personeelsbeleid. Men heeft dat gelukkig ook gedaan. Gelet op de grote krapte op de arbeidsmarkt, zeker als het gaat over gezondheidsgerelateerde beroepen, is men bijvoorbeeld voor de contacttracing geleidelijk overgeschakeld naar vooral niet-medische profielen van allerhande slag, zodat de artsen en andere medisch geschoolden zich konden concentreren op andere taken.

Was 14 miljoen euro voldoende? Even corrigeren, de 14 miljoen euro waren voor het schooljaar 2021-2022. Voor het schooljaar 2020-2021 hadden we nog eens 8 miljoen euro extra. In verhouding tot de getalsterkte van de CLB's en de budgettaire ondersteuning scheelt dat een serieuze slok op de borrel.

U hebt gelijk mevrouw Vandromme. Ik was in het overzicht de ondersteuning voor de CLBch@t vergeten. Ook daar zie je een gestage toename van de contactnamen.

Dat cijfer ken ik niet vanbuiten, maar dat zijn geen grote aantallen. Ook daar hebben we extra middelen toegekend en de uren waarop de CLBch@t bereikbaar is, zijn verruimd. Dat was broodnodig. We zien dat dat een multiplicatoreffect heeft en dat het aantal contacten aldoor toeneemt, maar ook dat is een goede evolutie.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, u en de hele Vlaamse Regering hebben expliciet een engagement aangegaan. Ik citeer uit de visienota 'Van kwetsbaar naar weerbaar': "Leerlingen ervaren een verminderd welbevinden en hebben vaak ook nood aan een luisterend oor. Via hun school of ouders vonden meer en meer leerlingen de weg naar het CLB. Dit biedt opportuniteiten. Daarom willen we de sector versterken zodat ze leerlingen, ouders en scholen kunnen blijven ondersteunen in de nasleep van de coronacrisis. De CLB's moeten opnieuw de nodige tijd en ruimte krijgen om hun rol als leerlingenbegeleider in de scholen op te nemen."

U bent daarmee expliciet een engagement aangegaan om de negatieve evolutie aan te pakken en dus ook de mentale malaise bij onze leerlingen te verbeteren. Daar zijn nu eenmaal mensen en middelen voor nodig. U hebt uiteraard extra budget vrijgemaakt, maar dat heeft door de geschetste context nog niet tot veel verbetering geleid. We moeten de vinger aan de pols houden en de duidelijke signalen vanuit de CLB's en de scholen toch capteren. Ik begrijp dat de evaluatie van het systeem van de gesloten enveloppefinanciering pas binnen een paar jaar gebeurt. Dat wil niet zeggen dat in afwachting daarvan niet nog extra financiële middelen kunnen worden vrijgemaakt. Ik begrijp ook dat er een budgettaire krapte is en dat je niet voor alles zomaar geld kunt toveren, maar het mentale welzijn van onze kinderen en jongeren is een heel belangrijk goed. Ik ben er ook van overtuigd dat als je daarin investeert, je een echte return on investment krijgt. De wachtlijsten buiten maar ook binnen de CLB's zijn lang, minister. Daarom hebben de CLB's in het algemeen en het brede veld inzake jeugdzorg en geestelijke gezondheidszorg nood aan recurrente versterking en niet zomaar eenmalige impulsen. We kijken dan ook zeker uit naar die evaluatie.

Je kunt zeggen dat met het nieuwe Leersteundecreet en het nieuw op te richten Leersteuncentrum de taaklast van de CLB's zal verminderen. Maar de problemen inzake het mentale welzijn zullen in de toekomst niet verminderen, vrezen niet alleen wij, maar ook de experts. Minister, het aangaan van engagementen zorgt voor verantwoordelijkheid, en belofte maakt schuld. We rekenen dus op u.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Dat is de essentie, minister. Ik wilde zeker niet smalend doen, mijnheer Daniëls, over de middelen die zijn vrijgemaakt. Die zullen eenmalig zeker geholpen hebben. Dat was ook meer dan nodig gezien de coronacrisis enzovoort. Ik denk dat er anders wel wat rampen zouden zijn gebeurd. Dat zijn eenmalige injecties en het gekende probleem is het werken binnen die gesloten enveloppe. Dat is op dit moment echt niet meer houdbaar. Ik zou u willen vragen, minister, of u geen mogelijkheid ziet om die evaluatie te vervroegen en om dat sneller te bekijken en eventueel open te breken.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over leren zwemmen – 2630 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Uit een rondvraag bij 139 scholen in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest blijkt dat lagereschoolkinderen er gemiddeld 8 uur per schooljaar zwemmen in schoolverband. Dat is uiteraard veel te weinig om kinderen deftig te leren zwemmen. Nochtans is zwemmen een basisvaardigheid die kinderen in de lagere school moeten verwerven. Behalve het tekort aan leraren klaagt men ook het tekort aan beschikbare zwembaden voor schoolzwemmen aan.

Minister, vorig jaar kwam het thema ook al aan bod in deze commissie. Mijn collega De Rudder kaartte toen de zwemachterstand aan die heel wat kinderen hadden opgelopen door de sluiting van de zwembaden tijdens de coronacrisis. Toen relativeerde u de berichten over zwemachterstand nog. Zwembaden waren maar een korte periode gesloten geweest, maar scholen mochten natuurlijk langere tijd geen extra-murosactiviteiten organiseren, en gezamenlijk busvervoer naar het zwembad was toen ook een tijdlang uit den boze. Nu er na de zwaarste coronaperikelen weer alarmbellen afgaan, lijkt het probleem daar ook veeleer los van te staan. Bovendien is zwemmen een dure aangelegenheid voor scholen. Veel scholen moeten een private busmaatschappij inschakelen, en ook de zwembadtarieven gaan in stijgende lijn. Het Netwerk Lokaal Sportbeleid zou vorig jaar alle zwembadtarieven hebben verzameld, en u beloofde de actuele evolutie van de schooltarieven in kaart te brengen, zodat er werk kan worden gemaakt van blijvende democratische tarieven voor schoolzwemmen.

Minister, hoe zult u scholen ondersteunen zodat zij een voldoende kwaliteitsvolle zwemopleiding kunnen aanbieden aan hun kinderen? Plant u een nieuw onderzoek naar lichamelijke opvoeding in het basisonderwijs, waarbij onder andere wordt gepeild naar de mate waarin kinderen de eindterm halen, zoals dat in 2018 door de onderwijsinspectie gebeurde? Heeft het Netwerk Lokaal Sportbeleid ondertussen de oefening over zwembadtarieven gedaan? Wat zijn de resultaten daarvan? Welke conclusies trekt u eruit?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik blijf natuurlijk bij mijn genuanceerde attitude. We delen allen de bezorgdheid omtrent een kwaliteitsvolle zwemopleiding, maar ik verwijs ook naar het onderzoek van de onderwijsinspectie. Ik erken dat dat natuurlijk niet volledig actueel is, maar zie ook niet in waarom dat in de tussentijd fundamenteel zou zijn gewijzigd. Ik heb de minister van Sport bevroegd, die mij na enig aandringen meldde dat het aantal zwembaden de afgelopen drie jaar eigenlijk constant is gebleven. Dat fluctueert een beetje, maar wij doen vanuit Sport daadwerkelijk een grote inspanning. De volgende jaren zullen we nog veel meer zwembaden kunnen openen. Je hebt nu twee processen. Je hebt enerzijds gemeenten die zeggen dat ze hun zwembadinfrastructuur niet meer kunnen bolwerken, maar anderzijds is er al een tijd geleden een inhaalbeweging ingezet met diverse gemeenten die samenwerken om een eigen, gedeelde zwembadinfrastructuur te kunnen aanbieden. Het zijn die zwembaden die we momenteel aan het openen zijn. Ik zie dus wel een positieve evolutie, waarbij men dat ook heel anders, veel meer kostenefficiënt benadert. Vroeger kon het allemaal niet op. De enige dingen die ons nu natuurlijk parten spelen, zijn de energiefactuur en de oplopende bouwkosten.

Uit dat onderzoek bleek toch ook dat de meeste scholen het zwemmen om de twee weken organiseren. Dat komt overeen met ongeveer zestien keer een halfuur zwemmen, of de acht uur uit het artikel waarnaar u verwijst. Het onderzoek stelt ook vast dat leerlingen de eindtermen voor zwemmen in uitstekende mate bereiken, dus met dit aantal uren. In de conclusie werd ook het volgende gesteld: "Voor zwemmen hebben diverse leraren recent nascholing gevolgd. Dat heeft een zichtbaar gunstige weerslag op de praktijk."

Verder kan elke school natuurlijk ook zelf bepalen hoe men die eindtermen bereikt. Ze werkt daarvoor met leerplannen, die dikwijls worden aangereikt door de onderwijskoepels of -netten. Richtlijnen van de onderwijskoepels en van het gemeenschapsonderwijs ondersteunen de scholen. Via allerlei bijscholings-initiatieven kunnen leerkrachten ook kennismaken met en oefenen voor de nieuwe leerlijn zwemmen. Er is ook een protocol afgesloten ter ondersteuning van de organisatie van zwemlessen, het protocol schoolzwemmen, waarbij men ook op lokaal niveau afspraken kan maken. De onderwijsinspectie ziet er via de gewone doorlichting ook altijd op toe dat de eindtermen in kwestie ook worden gerespecteerd.

U weet dat elke leerling in het lager onderwijs recht heeft op minstens één leerjaar zwemmen. Dat betekent dus dat de school niet alleen moet instaan voor de kosten van het zwemmen zelf, maar ook voor die van het transport. Voor de kosten van de andere jaren kan ze een bijdrage vragen aan de ouders. Dat zit evenwel vervat in de maximumfactuur, want we spreken over het lager onderwijs. Daarnaast kan men daarvoor desgewenst ook wel eigen werkingsmiddelen aanwenden.

Ik heb ook al aangegeven dat voldoende en toegankelijke infrastructuur natuurlijk een cruciale voorwaarde is om dat schoolzwemmen betaalbaar en bereikbaar te houden. Om mogelijk te maken dat elke school kan gebruikmaken van de beschikbare infrastructuur, zijn er in het verleden al diverse projectoproepen geweest. Daarnaast hebben we in de vorige en de huidige beleidsperiode samen meer dan 45 zwembadprojecten geholpen bij de renovatie of nieuwbouw.

Het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur voorziet sinds eind 2017 in de financiële ondersteuning van bovenlokale infrastructuurprojecten. Ook zwembaden komen daar dus voor in aanmerking. Ik heb daar trouwens nu nog een boost aan gegeven. We zullen in deze regeerperiode voor sportinfrastructuur in totaal 185 miljoen euro investeren. Opnieuw, dat wil niet zeggen dat er 'maar' 185 miljoen euro in sportinfrastructuur wordt geïnvesteerd. Neen, er is natuurlijk een multiplicatoreffect omdat de initiatiefnemers ook zelf een bijdrage moeten doen. Je ziet daar toch regelmatig aanvragen voor zwembadinfrastructuur. In de vorige regeerperiode was er maar één oproep per jaar. Nu doen we twee oproepen per jaar, richting lokale besturen, maar evengoed richting andere, particuliere initiatiefnemers. Ook zij kunnen inschrijven op die call.

Wat de monitoring van de zwembadtarieven betreft, kan ik meegeven dat de resultaten momenteel worden verwerkt. Ik durf daar geen timing op te plakken, maar dat is alleszins voor de vrij korte of middellange termijn.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Gisteren zag ik toevallig op vrt nws een filmpje van een onderzoekster van de UCL die aan de alarmbel trok. Het filmpje diende als achtergrond voor de vaststelling dat leerlingen de doelstelling niet halen. Het klopt, zoals u zegt, minister, dat de scholen zelf kunnen bepalen hoe zij de eindtermen kunnen bereiken. Ik hoop dat u niet bedoelt dat men aan droogzwemmen kan gaan doen maar dat de kinderen effectief in het water leren zwemmen.

Als lokaal bestuurder en schepen kan ik bevestigen dat de energiefactuur ons echt wel de das omdoet. Het onderscheid in coronasteun die aan private en openbare

zwembaden wordt verleend, is bedroevend. Dat heeft een groot effect op onze exploitatie. Lokale besturen kunnen niet anders dan extra middelen inzetten voor het schoolzwemmen. Ik hoop dat in het nieuwe onderzoek de resultaten ook de druk zullen tonen die er nu al is op de lokale besturen. Ik vermoed dat de toegangsprijzen weer zullen moeten stijgen. Ik hoop ook dat in het onderzoek nagegaan wordt als scholen de eigen werkingsmiddelen daarvoor moeten gebruiken, welk aandeel van die werkingsmiddelen naar het leren zwemmen van hun leerlingen gaat. Wordt ook dat onderzocht?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Zoals ik al eerder heb gezegd, gaan scholen hun schoolzwemmen moeten reorganiseren. Ze moeten zich focussen op dat ene jaar dat het gratis is. Zoals collega Vandromme wil ik weten welk aandeel de kosten van het zwemlessenaanbod en -vervoer uitmaken van de werkingsmiddelen. Is dat een zichtbaar element in de werkingsmiddelen of niet?

Minister, u verwacht dat er binnenkort een aantal nieuwe zwembaden zullen worden geopend. Volgt u ook de regionale spreiding daarvan op? Ik stel u die vraag omdat wij zelf met enkele gemeentes een haalbaarheidsstudie hebben laten uitvoeren voor de eventuele bouw van een zwembad omdat in een naburige gemeente een zwembad wordt gesloten. Wij stelden vast dat dit toch jaarlijks een vrij hoge kost van een paar honderdduizend euro betekent, zelfs als wij de investering delen met vier gemeentes. Daarom hebben wij het project uitgesteld. De uitgave was niet opgenomen in ons meerjarenplan. Als er dan toch stimulansen komen voor lokale openbare zwembaden, worden dergelijke regionale projecten daarin dan meegenomen? Zo kunnen immers zoveel mogelijk scholen van eenzelfde zwembad genieten.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Ik wil me ook nog aansluiten, zeker wat Brussel betreft. Mijn vraag wordt ingegeven door de Brusselse cijfers. Brussel scoort slecht en de gemeenten dragen daar toch wel een zeer grote verantwoordelijkheid in. In mijn eigen gemeente Schaarbeek leren de kinderen gewoon niet zwemmen, ze gaan niet naar het zwembad. Nochtans beschikt vandaag nagenoeg elke gemeente in Brussel over een gesloten zwembad.

Dit is niet alleen de verantwoordelijkheid van de gemeenten maar ook van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Zo is er na tien jaar nog altijd geen volwaardig sportkadaster en blijft een gewestelijke overkoepelende structuur voor zwembaden uit. Onze Brusselse ketjes mogen niet langer de rekening betalen van de nalatigheid van de Brusselse besturen, dat zou heel jammer zijn. Daarom kijk ik ook naar mijn collega-parlementsleden hier in de zaal die collega's hebben in de Brusselse besturen en vraag ik hen die collega's aan te zetten tot echte dadendrang.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Namens Vooruit wil ik een klein woordje van nuance plaatsen bij de laatste uitspraak van mevrouw Tavernier. Het klopt dat er een probleem is met de beschikbare zwembaden in Brussel en ik denk dat iedereen hier zich grote zorgen maakt over het feit dat er te veel kinderen zijn die er niet meer aan toekomen om te leren zwemmen terwijl we het er allemaal over eens zijn dat het heel belangrijk is. Maar het beeld is gelukkig niet zo eenzijdig negatief als mevrouw Tavernier het hier afschildert.

Zowel in Laken als in Schaarbeek worden de zwembaden gerenoveerd. Ik geef wel toe dat het een processie van Echternach is. Dat gebeurt trouwens met middelen

van de gemeente en van het gewest maar ook van de Federale Regering en alvast wat Schaarbeek betreft, is er gelukkig eindelijk beterschap op komst. Dus ja, er is nog veel werk aan de winkel maar het is ook niet zo dat er op het terrein niets gebeurt.

Wat dat sportkadaster betreft, hebt u wel gelijk. Daar moet inderdaad werk van worden gemaakt, maar verder roep ik alle overheden op om inderdaad te blijven investeren in zwembaden in Brussel.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk dat in dezen het woord vooral wordt gevoerd, niet door de minister van Onderwijs naar door de minister van Sport. De afgelopen jaren werden de investeringsimpulsen ook ten bate van zwembaden gegeven. Dat gebeurt steeds meer in samenwerking met de private sector, en dat is goed. Daarbij worden duidelijke afspraken gemaakt en weten de initiatiefnemers heel duidelijk dat dit hun vergunningstraject ook wel enigszins kan faciliteren. Ook de ondersteuning door Sport Vlaanderen is gunstig voor hun dossier. Er komt dus veel meer samenwerking tussen de gemeenten en met private actoren. Soms gebeurt dat in combinatie met heel recreatieve faciliteiten die los staan van de eindtermen maar wanneer dat leidt tot meer zwembadwater, maakt dat niet uit. Als de kat maar muizen vangt.

De cijfers die ik als minister van Sport heb gegeven, meer bepaald de meest recente indicatorenbevraging uit 2019 gaf aan dat 8 procent van de basisscholen en 13 procent van de secundaire scholen niet over een zwembad kon beschikken. Dat zijn geen goede cijfers maar wel al betere cijfers. We komen immers van 10 procent bij de basisscholen en 20 procent bij de secundaire scholen in 2015. Met andere woorden, in vijf jaar hebben we al 7 procent kunnen inlopen voor de secundaire scholen. We zijn er nog lang niet maar we zijn wel op de goede weg.

Mevrouw Krekels, u krijgt op de website van Sport Vlaanderen een kaartje te zien van alle sportinfrastructuur in Vlaanderen, ook zwembadinfrastructuur. Ik heb het hier bij me maar ik kan de gemeente in kwestie er niet uithalen. Daarvoor is mijn schermpje wat te klein en heb ik een te beperkte geografische kennis. Die speelt met hier parten.

We zien dus niet langer een daling van het aantal zwembaden. Ik heb al gezegd dat we in 2015-2016 twee specifieke projectoproepen hebben gedaan van elk 1 miljoen euro voor de ondersteuning van zwembaden. Daarna is dat structureel verankerd onder de vorm van het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur en Topinfrastructuur. Ook zwembaden kunnen een project indienen.

Ik heb de oplijsting van alle projecten die gesubsidieerd zijn maar zoals gezegd, voorziet het decreet Bovenlokale Sportinfrastructuur vanaf eind 2017 in de financiële ondersteuning van bovenlokale infrastructuurprojecten. Het ging over 1 oproep per jaar, intussen is dat nu onder mijn ministerschap tweemaal per jaar. Sinds de vorige keer zijn er 21 zwembadprojecten gesubsidieerd. Nu zitten we aan 2 oproepen per jaar. En ongetwijfeld zal dat ook een boost kunnen geven aan het aantal ingediende en goedgekeurde zwembadprojecten.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, het is duidelijk dat we er nog niet zijn, dat er nog een aantal lengtes moeten worden gezwommen. De cijfers zijn onlangs bekendgemaakt en het feit dat er in de toekomst minder leerlingen basisonderwijs zullen zijn, zal er misschien toe bijdragen dat we de zwembaden kunnen vrijhouden voor leerlingen die moeten leren zwemmen.

Mijn opmerking over de middelen voor publieke zwembaden ging heel specifiek over de middelen om corona te compenseren en waar publieke zwembaden niet en private zwembaden wel konden op ingaan.

Het is duidelijk dat we zwemmen hoog op de agenda moeten houden. Gisteren hoorden we dat er opnieuw een kleuter is verdrongen in het zwembad. Ik denk dan ook dat we er echt alles aan moeten doen om zoveel mogelijk kinderen te leren zwemmen. Maar misschien is er ook nog open water waar we kunnen gaan zwemmen. Ik kan vanuit onze fractie alleen maar toejuichen dat daar ook stappen worden gezet. Het lijkt me ook wel fijn om met de klas eens buiten te gaan zwemmen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over kleuterparticipatie – 2624 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) publiceert voor scholen tweemaal per schooljaar een kleuterparticipatie-rapport op Mijn Onderwijs voor directies en administraties, na de kerstvakantie en na de paasvakantie – of na de wintervakantie en de middenlentedvakantie, maar ik ga toch kerstvakantie en paasvakantie blijven gebruiken. Met die rapporten informeert AGODI de scholen over het aantal halve dagen dat kleuters aanwezig zijn en of de kleuters de drempels voor voldoende aanwezigheid zullen halen als ze hun aanwezigheidsritme aanhouden tot het einde van het schooljaar.

Ik vind dat persoonlijk een goede manier van informeren, want zo krijgen scholen een zicht op de kleuters die mogelijk te weinig aanwezig zullen zijn. Die rapporten ondersteunen scholen bij het opzetten van bijkomende acties om de drempels voor individuele kleuters alsnog te behalen. Dat kan gaan om acties op schoolniveau, bijvoorbeeld inzetten op ouderbetrokkenheid in het algemeen, alsook naar individuele gezinnen, bijvoorbeeld in gesprek gaan met de ouders om een beter inzicht te krijgen in de concrete situatie van het kind en de participatiedrempels die spelen.

Niet alleen scholen, maar ook lokale besturen en lokale overlegplatforms (LOP's) kunnen bij de onderwijsadministratie terecht voor een ondersteuningsaanbod op maat en op vraag. Die ondersteuning bestaat er onder andere uit dat ze een zeer gedetailleerde omgevingsanalyse krijgen van de kleuteraanwezigheden in de gemeente. Een dergelijke omgevingsanalyse laat lokale besturen toe om samen met de lokale partners acties op te zetten om de aanwezigheden te verhogen. De redenen waarom kleuters minder aanwezig zijn, verschillen immers wel wat van regio tot regio, soms zelfs van gemeente tot gemeente of van stad tot stad. Het is belangrijk om met die verschillen rekening te houden bij het opzetten van acties.

Daarnaast ontwikkelde de onderwijsadministratie verschillende instrumenten die lokale besturen kunnen gebruiken bij het opzetten van die acties. Zo kunnen lokale besturen ondersteuning krijgen bij het maken van een netwerkanalyse, waarbij de samenwerking tussen de onderwijs- en de niet-onderwijspartners in kaart kan worden gebracht. Ook bij de interpretatie van de resultaten kunnen lokale besturen ondersteuning krijgen. Een goede samenwerking tussen lokale besturen, scholen en externe partners, naar aanleiding van de cijfers van AGODI, maar ook de

samenwerking met AGODI, kan een kwaliteitsvolle kleuterparticipatie mogelijk maken.

Collega's, ik wijs er nog eens op dat het in het belang van de kleuter zelf is dat die zoveel mogelijk naar school gaat. Dat is ook wat we met deze Vlaamse Regering willen doen, zowel op deze manier, als langs de kant van de participatietoelage. Als kleuters effectief naar de kleuterschool gaan, geeft dat voor ouders ook een financiële stimulus.

Minister, ik heb daarbij de volgende vragen. Zijn er uit de kleuterparticipatie-rapporten van na de paasvakantie bepaalde conclusies te trekken of tendensen op te merken? Zo ja, welke? Is het mogelijk om daarbij abstractie te maken van corona?

Kunt u meer duiding geven bij de verschillende instrumenten die voor de lokale besturen werden ontwikkeld? Maken lokale besturen daar ook effectief gebruik van? Acht u nog bijkomende acties noodzakelijk om de kleuterparticipatie in Vlaanderen te maximaliseren? We zaten daar al op een hoog aantal, maar kunnen we daar bijkomend nog iets doen?

Op 16 juli 2021 werd het besluit van de Vlaamse Regering over de financiering van vernieuwende projecten die inzetten op een doorgaande lijn tussen kinderopvang van baby's en peuters, kleuteronderwijs en kleuteropvang, goedgekeurd. De projectperiode is op 1 januari van dit jaar gestart. Hoe is die opstart verlopen? Zijn er bepaalde struikelblokken die op dit moment al worden gedetecteerd? Kunt u al een tussentijdse evaluatie of terugkoppeling geven over de opstart? Want dat is toch iets interessants, dat die lijn doorloopt, ook naar aanleiding van de vaststelling die we doen, zowel in de kinderopvang als in het kleuteronderwijs. De problematiek rond personeel doet zich daar voor. Kunnen we daar personeel mee laten schuiven?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is vooral ten behoeve van de directeurs van de basis- en kleuterscholen dat we dat instrument hebben en dat AGODI tweemaal per jaar een kleuterparticipatierapport publiceert op Mijn Onderwijs. Die rapporten geven het afwezigheidsritme van de kleuters van de betreffende school weer tijdens het lopende schooljaar. Ze zijn bedoeld als ondersteunend instrument voor de beleidsvoering van de scholen veeleer dan voor onszelf, moet ik erkennen.

Alle instrumenten voor scholen en lokale partners zijn terug te vinden op de website kleuterparticipatie.be. Daarbij krijg je een matrix met een overzicht van de acties die zowel onderwijs- als niet-onderwijspartners, bijvoorbeeld lokale besturen, kunnen nemen om de kleuterparticipatie te verhogen of de kwaliteit ervan te verbeteren. Daarnaast zijn ook de gespreksfiche en folders beschikbaar.

We blijven inzetten op een verhoogde kleuterparticipatie, hoewel Vlaanderen het in een internationaal perspectief zeker niet slecht doet, maar alles kan beter. We doen dat zowel Vlaanderenbreed als per individuele school. Nieuw in die focus wordt de aandacht voor de instroom van kleuters uit Oekraïne. Die zijn welkom in onze scholen, ook al geldt er geen leerplicht voor de jongste kleuters.

Na de vooraankondiging en de uiteindelijke oproep over het project Doorgaande Lijn in de zomer van 2021 dienden 51 kandidaten een project in. Er werden selectiegesprekken gevoerd door een jury en er werden 12 pioniers behouden op 30 november 2021.

Er is een stuurgroep samengesteld uit medewerkers van het agentschap Opgroeien en AGODI, de sociale partners, belangenverenigingen, de onderwijsinspectie,

Zorginspectie en experts allerhande. Die stuurgroep is samengekomen op 19 januari en 22 april 2022.

De pioniers worden begeleid door de leerpartners van Doorgaande Lijn: Vernieuwing in de Basisvoorzieningen voor Jonge Kinderen (VBJK) vzw voor Welzijn en het Centrum Ervaringsgericht Onderwijs (CEGO) voor onderwijs. De leerpartners organiseerden in februari een tweedaagse introductie voor alle pioniers en de medewerkers van Opgroeien en AGODI. Ik vernam dat het project daarmee een goede start nam. We moeten nu de verdere ontwikkeling van het project voldoende tijd geven. Alle data vind je ook op kleuterparticipatie.be.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, het is inderdaad goed dat scholen twee keer per jaar die cijfers krijgen om kort op de bal te spelen. Het is belangrijk dat ze er ook inzicht in krijgen, enerzijds naar hun populatie en anderzijds naar de individuele kleuters.

Het is van belang dat lokale besturen daar ook inzicht in krijgen – want daar hebt u niet direct op geantwoord – en ook mee aan de slag gaan. Kinderen die niet op school zijn, zijn misschien ook wel gekend bij andere gemeentelijke instanties en langs die weg kan ook het gesprek aangegaan worden, bijvoorbeeld als mensen bij een sociale kruidenier, via een leefloot of op een andere manier gekend zijn en hun kleuters niet naar de kleuterschool sturen. Daar zit nog een winst in.

Wat betreft de doorgaande lijn, de 12 pioniers die geselecteerd zijn uit de 51 kandidaten: dat is een goede zaak. Die zijn gestart. Wanneer kunnen we daar een tussentijdse evaluatie of een eindevaluatie van verwachten? U gaf al aan dat de leerpartners op 8 en 21 februari een tweedaagse introductie hadden. Toen is de start gegeven. U zegt dat er voldoende tijd gegeven moet worden. Wanneer verwacht u daar enige resultaten van?

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Als u nu kijkt naar die verschillende cijfers en op welke manier de evolutie is sinds de invoering van de leerplicht voor de 5-jarigen: in welke mate ziet u een opening, zeker gezien de mogelijkheid die we hebben gecreëerd met de opt-out/opt-in formule wat betreft levensbeschouwing. In welke mate is er een mogelijkheid om het debat op te starten om de leerplicht te verlagen naar 2,5 jaar, zodat kleuters onmiddellijk na de crèche kunnen doormerken naar het onderwijs? Daardoor kun je vooral heel veel van de meest kwetsbare kinderen, die vandaag niet alleen kwetsbaar zijn door hun sociaal-economische situatie maar ook door taalachterstand, van jongs af aan spelenderwijs heel goed begeleiden in taal, waardoor de taal echt wel goed gekend is op het moment dat ze naar het eerste studiejaar gaan. In welke mate voorziet u daar een opening? Zou u daar graag met ons van gedachten over wisselen in de toekomst om te kijken waar er mogelijkheden liggen om dat verder te verlagen? Ik weet dat dit sowieso in overeenstemming moet zijn met andere niveaus, maar het lijkt me toch interessant om uw standpunt daarover te kennen.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (CD&V): Ik vind het een zeer goed punt dat collega Daniëls aanhaalt, om dat ook nog eens zeer goed onder de aandacht te brengen, ook naar lokale besturen toe. Scholen zijn inderdaad op de hoogte, ze krijgen de cijfers. Als ik kijk naar mijn eigen ervaring als voormalig schepen van onder meer Flankerend Onderwijsbeleid, weet ik dat we bijvoorbeeld in onze stad – een stad van bijna 50.000 inwoners – heel sterk aan het inzetten waren op een stap voor de participatie: effectief de kleuteraanmeldingen. Wij hebben een digitaal aanmeldingssysteem

waarbij we inderdaad merkten dat de meest kwetsbare leerlingen, de kleuters, de weg naar de school wat moeilijk vonden, en zeker naar het digitaal systeem. We zetten daar heel hard op in met onze lokale partners, alsook met de partners binnen ons Huis van het Kind natuurlijk.

Ik denk dus dat het zeer goed is dat het hier vandaag nog eens herhaald wordt, dat er ook voor lokale besturen tools aanwezig zijn om te bekijken hoe we de participatie nog kunnen verhogen. Ik denk dat de scholen het goed weten, maar zou dus zeker willen oproepen om er bij de lokale besturen toch enige aandacht op te vestigen, zodat ze, uiteraard vanuit hun eigen kracht, ook de tools kunnen vinden via Onderwijs Vlaanderen en ze het warm water niet hoeven uit te vinden. Dat was een korte opmerking daarover.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Elke dag onderwijs telt en als dat dan kleuter-onderwijs is, telt elke dag wellicht voor twee of drie.

Minister, zoals we in het regeerakkoord hebben afgesproken is de verlaging naar 5 jaar een goede zaak, maar we weten dat er opmerkingen zijn vanuit de Raad van State. Ik hoop dus dat we ons daar ook aan onze afspraken houden. Vanmorgen hadden we een interessante hoorzitting met de inspectie, waar verwezen werd naar een datawijzer.

Mijn vraag is heel concreet: moeten we er niet voor zorgen dat er één punt is waar alle data op verschijnen? Ik hoop dat de data omtrent die kleuterparticipatie – en dan zeker voor de basisscholen – ook op die manier verschijnen, zodat scholen niet op duizend plaatsen hoeven te gaan zoeken naar data. Dat lijkt mij één vraag.

Ik ben ook zeer benieuwd naar die Doorgaande Lijn. Ik hoop dat dat zeker een lerend netwerk wordt, waarmee we goede voorbeelden kunnen delen met de rest van Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ook getuigend vanuit eigen ervaring, niet als schepen, maar als moeder – wat ik ook wel een volwaardig beroep vind –, kan ik zeggen dat ik uw idee begrijp, mijnheer De Gucht. Ik vind kleuteronderwijs heel belangrijk en zeker voor kwetsbare kinderen is dat niet te onderschatten. Niet alle kinderen van 2,5 jaar zijn echter klaar voor het kleuteronderwijs en ik vind dat we daar ook rekening mee moeten houden. Ik kan me vergissen, maar ik denk dat er geen enkel land in de wereld is dat het kleuteronderwijs al vanaf zo'n jonge leeftijd inricht, en ik zeker ook niet dat ze het verplichten. 2,5 jaar is heel jong en er zijn weinig landen die ons daarin voorgaan. Het is goed dat het kleuteronderwijs er is vanaf die jonge leeftijd, maar ik ben er absoluut geen voorstander van om dat te verplichten.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik hoop dat we het in elk geval eens zijn over het doel, met name dat we toch maximaal moeten proberen om zoveel mogelijk kinderen zo vroeg mogelijk alvast naar de kleuterklas te laten gaan. Wij zijn er immers van overtuigd dat dat echt een cruciale stap is in een verhaal van gelijke onderwijskansen, omdat we inderdaad zien dat kinderen die thuis niet altijd genoeg worden gestimuleerd en misschien thuis ook anderstalig zijn, vaak al met een achterstand beginnen in het eerste leerjaar, waar ze de rest van hun schoolcarrière niet van afmaken. Daarom denken wij dat een stevige carrière binnen het kleuteronderwijs, op een pedagogisch goed uitgewerkte manier, kinderen gewoon helpt om wel een eerlijke kans te krijgen om aan het lager onderwijs te beginnen.

U weet dat wij zelfs aan het nadenken zijn om daar nog een stap verder in te gaan en dat we nadenken over hoe we zoveel mogelijk kinderen of ouders kunnen overtuigen om naar de crèche te gaan. We weten immers dat die eerste duizend dagen zo belangrijk zijn. In eerste instantie is dat natuurlijk een kwestie van voldoende investeren in plaatsen en kwaliteit. Dat is ook nog iets waar de Vlaamse Regering nog een tand of zeven bij te steken heeft, denk ik.

De discussie die de heer De Gucht aanhaalt – of we in elk geval niet moeten nadenken over het verlagen van de leerplicht naar 3 jaar – vind ik wel een relevante discussie. Het is ook iets waar wij voorstander van zijn, maar ik kijk dus uit naar initiatieven vanuit de meerderheid om die discussie in het parlement op te starten. Wij zijn alvast meer dan bereid om daar op een constructieve manier mee over na te denken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Wat betreft de Doorgaande Lijn moet de stuurgroep in het najaar suggesties doen aan Onderwijs en Welzijn over hoe er op een regelluwe manier werk kan worden gemaakt van de Doorgaande Lijn tussen kinderopvang en de kleuterschool.

Met betrekking tot uw bezorgdheid, mijnheer De Gucht, denk ik niet dat die doelgroep, namelijk diegenen die niet opduiken in het kleuteronderwijs, diegene is die al in de kinderopvang zit. Ik denk niet dat het probleem daar zit. Diezelfde doelgroep stuurt de kinderen ook niet naar de crèche. Mijn bezorgdheid daarover is ... Ik ben altijd een groot voorstander van grondwetswijzigingen, maar in dit debat moeten we erkennen – en de Vlaamse regelgeving is een beetje in dat bedje ziek – dat je probeert regelgeving af te stemmen op maat van diegenen die er mogelijk misbruik van zou maken. Diegenen die de geldende regelgeving altijd bonafide naleven, zijn uiteindelijk het slachtoffer.

Je moet je in de rol van ouder van een kleuter stellen: leerplicht wil ook zeggen dat je een vast aantal uren aanwezig moet zijn. Dat legt de facto al beperkingen op aan ouders die niettegenstaande ze over de volledige lengte bonafide hun kinderen naar het kleuteronderwijs sturen, vervolgens zullen moeten uitrekenen of ze wel aan het aantal halve dagen komen. Dat heeft bijvoorbeeld te maken met het opnemen van de vakantieregeling buiten het seizoen. Dan leg je de facto beperkingen op aan diegenen die je niet wilt treffen, maar je zult hen wel treffen. Op dat vlak is er toch wel een inperking van de vrijheid van mensen. Je probeert een heel beperkte doelgroep van een aantal percenten van de bevolking te bereiken, maar je maakt 'casualties' die je niet beoogt. Die afweging moet je ook voor ogen houden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): We moeten heel gericht werken in het beleid dat we voeren om kleuters op de kleuterschool te krijgen. De vijfjarigen zijn een belangrijke doelgroep, omdat daar het voorschoolse leren in het kleuteronderwijs heel sterk wordt uitgebouwd. Uiteraard is het nog beter – en dat is ook het beleid dat we voeren – om kinderen voldoende aanwezig te hebben in die lagere jaren. Dat is die aanwezigheid. Ik wil er ook op wijzen dat je ook moet kijken naar de situaties waarin kleuters zich bevinden. Sommige kleuters slapen nog veel. Ik zie daarin ook grote verschillen.

Ik sluit aan bij datgene waarmee u bent geëindigd. Om dat aantal percenten oudste kleuters op school te krijgen moet je ervoor zorgen dat je geen maatregelen neemt waardoor je een draagvlak bij alle andere ouders verliest. Dat vind ik belangrijk.

Ik sluit af met datgene waarmee ik begonnen ben, namelijk dat ook de lokale overheden een belangrijke rol spelen om die ouders die hun kinderen te weinig

naar school sturen, bij de les te houden. Er is enerzijds het schoolbeleid, maar soms kun je als school die ouders heel moeilijk bereiken, maar zijn er wel andere lokale instanties en verenigingen die dat wel kunnen. Dat is voor de lokale besturen nog een taak, een uitdaging. Ze kunnen die cijfers inkijken. Ik wil er ook toe oproepen dat ze daarmee samen met de school aan de slag gaan.

Minister Ben Weyts: Ik vul nog aan dat lokale besturen die data op jaarlijkse basis proactief krijgen, maar je kunt hen niet verplichten. Ze krijgen die waarschijnlijk in een ruwe vorm, dus niet met een soort oranje knipperlicht. De lokale besturen moeten de data wel bekijken en de evolutie onder ogen zien, dat is waar. Maar goed, je kunt het paard naar het water brengen, maar niet verplichten om te drinken.

Koen Daniëls (N-VA): Ik hoop dat het water hoog genoeg is, zodat de besturen er effectief mee aan de slag gaan.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het aantal directiewissels in het leerplichtonderwijs – 2657 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de stijging van het aantal directiewissels in het onderwijs – 2703 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): In steeds meer scholen vinden er directiewissels plaats. Dat blijkt uit cijfers die ik opvroeg via een schriftelijke vraag. Vorig jaar waren er 1547 scholen met een directiewissel. 246 van die wissels, of amper 16 procent, waren het gevolg van pensionering. Het grootste deel van die wissels, 67,5 procent, vindt plaats in het basisonderwijs. De stijgende trend in het aantal directiewissels, wordt steeds duidelijker. In schooljaar 2018-2019 waren er nog 1053 scholen waar een nieuwe directeur werd aangesteld. Vorig jaar waren er dus een kleine 500 directiewissels in scholen meer dan 2 jaar geleden.

Sterke directeurs zijn nochtans cruciaal voor ons onderwijs, en veel verloop betekent een verlies aan expertise die we nodig hebben om te werken aan sterke scholen. In De Morgen van 22 april 2022, stelt Ellen Daniëls, gastprofessor aan de Universiteit Antwerpen, dat er genoeg signalen zijn waarvoor we aandacht moeten hebben. Uit onderzoek blijkt dat de rol van een directeur de op één na belangrijkste schoolse factor is voor het leren van leerlingen op school. Uiteraard blijven leerkrachten het belangrijkste, maar vlak daarna komt dus de directeur.

Het thema kwam ook in deze commissie al vaker aan bod. Er werden al verschillende zaken aangepakt. Ik denk aan de beleidsondersteuning in het basisonderwijs en de professionaliseringstrajecten voor directeurs, maar uit de reacties op de cijfers leer ik dat de roep vanuit het veld naar meer ondersteuning groot is.

Ik heb volgende vragen.

Welke acties zult u nog ondernemen om schooldirecteurs te ondersteunen en te ontlasten van hun zeer uitgebreid takenpakket?

Hoe zult u schoolbesturen nog beter ondersteunen zodat zij verder kunnen werken aan het beleidsvoerend vermogen van hun scholen?

Hoe staat u tegenover de evolutie naar meer directieteams en hoe zult u daar de wetgeving op afstemmen?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Collega Vandromme heeft in haar inleiding, ook verwijzend naar het antwoord op haar schriftelijke vraag, al heel wat informatie gegeven. Ik stel met haar vast dat de cijfers heel verontrustend zijn. Het is niet het eerste signaal dat we krijgen dat het niet goed gaat met onze schooldirecteurs. Dat geldt in het bijzonder voor onze directeurs basisonderwijs: zij hebben de moeilijkste opdracht.

Ik stelde u op 17 februari 2022 al een vraag over het aantal vervangingen bij schooldirecteurs. Toen bleek dat 46 procent van de directeurs in het basisonderwijs vorig jaar vervangen werd. De job van schooldirecteur kent een groot verloop en er vallen jaarlijks veel burn-outs bij directeurs. Ik hoor van veel directeurs dat zij uitkijken naar het einde van hun opdracht. Die signalen komen vooral uit het basisonderwijs, waar de directeur meer en meer manusje-van-alles is en heel de organisatie van de school moet dragen. Het is niet zo omdat een basisschool kleiner is, dat er daarom minder werk is voor de directeur. Soms geldt net het tegendeel, omdat zij minder omkadering hebben. Corona heeft dat probleem nog vergroot in de kleinere basisscholen.

Ik heb de volgende vragen.

Welke conclusies trekt u uit deze stijging van de directiewissels?

Op welke concrete manier zult u directeurs, en meer bepaald directeurs basisonderwijs, beter ondersteunen, zodat zij dit ook echt voelen in hun dagelijkse job?

Wat zult u doen om de werkomstandigheden van directeurs drastisch te verbeteren?

U verklaarde al dat u 3 miljoen euro vrijmaakt voor begeleidingstrajecten voor directeurs. Wat is de timing hiervan en hoe ziet u deze trajecten concreet? Hoe zullen die trajecten concreet in hun werk gaan?

U kondigde bij uw groot besparingsplan voor het onderwijs aan dat u het project om kandidaat-directeurs een half jaar te laten meelopen niet zult uitrollen. Dat betekent een besparing van 6 miljoen euro. Ziet u een kans om dit project opnieuw op te nemen en op die manier mensen warm te maken om schooldirecteur te worden? Op een bepaald moment breekt nood immers wet.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik ben me natuurlijk bewust van de krapte op de arbeidsmarkt, niet alleen met betrekking tot leerkrachten, maar zeker ook met betrekking tot de directeurs, de zogenaamde schoolleiders. We proberen ook wat dat betreft toch het tij te doen keren, met heel concrete initiatieven. Net deze maand zijn we gestart met een loonsverhoging, waarmee we ook onze waardering willen uiten. We werken in twee fases. Nu is de eerste fase van start gegaan. De volgende komt volgend jaar. Zo willen we tegen volgend jaar komen tot een loonspanning van 31 procent, wat wil zeggen dat een directeur 31 procent meer verdient dan een leerkracht. We hebben dat in kaart gebracht, ook in de discussie met de sociale partners. We hebben moeten vaststellen dat dat heel divers is. Er zijn grote spagaten. Voor alle duidelijkheid, er zijn directeurs die al die loonspanning hebben,

maar er zijn er heel veel die daaronder zitten. Met die eerste fase hebben we nu gezorgd voor een loonsverhoging. Sommigen hadden maar 15 procent loonspanning, sommigen misschien zelfs nog minder. Uit het blote hoofd: dat komt voor het secundair onderwijs neer op een bruto loonsverhoging van gemiddeld 180 euro per maand. Voor het lager onderwijs durf ik vanbuiten geen bedrag te noemen. Bijvoorbeeld voor het deeltijds kunstonderwijs is dat echter nu al 400 euro bruto per maand, in de eerste fase. De volgende stap zetten we dus volgend jaar.

Ten tweede is er de beleidsondersteuning die we introduceren, en dat is wél specifiek voor het basisonderwijs. Daarmee proberen we de directeurs daadwerkelijk te ontlasten, met profielen die niet zo nodig leerkrachten dienen te zijn. Wat die taakstelling betreft: men mag daar ook een eigen invulling aan geven. Scholen en schoolpopulaties verschillen. Ongetwijfeld zullen de desiderata van directeurs over hoe ze willen worden ondersteund, ook verschillen. Dat kan goed worden ingevuld.

Ten derde, we zijn ook bezig met het uittekenen van een competentieprofiel. Vandaag bestaat dat niet. Daarmee indiceren we wat we, als we erin slagen een aantrekkelijker salaris en een betere ondersteuning te geven, van die personen verwachten. Welke competenties moeten ze hebben? Welke taakstellingen mogen ze verwachten? Ik heb nu nog maar net een ontwerp van kernprofiel ontvangen dat de onderwijspartners samen hebben uitgetekend. Op basis daarvan zal ik nu de verdere discussie voeren. We bekijken ook hoe we dat kernprofiel een plaats kunnen geven in heel het professionele continuüm van de schoolleider, van opleiding tot de professionele ontwikkeling gedurende het volledige curriculum.

Dan zijn er de begeleidingstrajecten leiderschap. We hebben tien projecten geselecteerd met het oog op het versterken van leiderschap voor herstel en veerkracht in zowel het basis- als het secundair onderwijs. Zeven projecten richten zich op het versterken van onderwijskundig leiderschap bij schoolleiders, onder andere in functie van de aanpak van leerachterstand. Drie projecten richten zich op het versterken van leiderschap bij schoolleiders met het oog op het ontwikkelen van strategieën om hun schoolorganisatie, zeker ook met een klemtoon op de personeelsorganisatie, maximaal af te stemmen op de noden van de leerlingen en het schoolteam. Die projecten zijn ondertussen van start gegaan op 1 september van afgelopen jaar. Ze lopen tot het einde van het schooljaar 2022-2023, dus tot 30 juni 2023. Ieder project bepaalde natuurlijk projecteigen doelstellingen, maar het is wel zo dat de directeurs die deelnemen, ook kennismaken met de wetenschappelijke onderbouw over leiderschap, zodat ze die kaders ook kunnen vertalen naar concrete acties in de eigen schoolcontext en die kunnen evalueren en bijsturen. Ze maken ook kennis met wetenschappelijk onderbouwde kaders om collectief te leren en collectief leren te stimuleren. Ze zullen ook beschikken over de vaardigheden om samen met collega-schoolleiders collectief te leren. Ze worden ook ondersteund in een duurzame invoering van wat ze hebben opgestoken, zowel in de eigen school als in het samenwerkingsverband met andere schoolleiders.

Collectief leren – ik kom daar een paar keer op terug – heeft dus een cruciale plaats in alle projecten. Om dat te ondersteunen, kunnen schoolleiders enkel deelnemen binnen een samenwerkingsverband. Het is dus echt de bedoeling dat dit niet beperkt blijft tot één school. De deelnemende samenwerkingsverbanden bestaan uit minimaal vier scholen en kunnen vanzelfsprekend ook niveauoverschrijdend en zelfs netoverschrijdend zijn. Elk project ondersteunt minstens zeven samenwerkingsverbanden. Naast professionalisering hebben de projecten ook tot doel een wetenschappelijk onderbouwde aanpak over de projecten heen te stimuleren en input te leveren voor de ontwikkeling van een wetenschappelijk onderbouwd professioneel continuüm voor de directies. Daarbij gaat men uit van de idee dat professionele ontwikkeling een continu proces is.

Die projecten worden ook wetenschappelijk opgevolgd, via de UGent. De output van die wetenschappelijke opvolging moet bestaan uit een wetenschappelijk rapport met beleidsaanbevelingen. We hebben gevraagd dat men dat heel concreet en praktijkgericht zou maken. Men moet dus zorgen voor een concrete inspiratiegids, en ook voor onderbouwde handvatten voor leiderschap voor herstel en veerkracht in ons Vlaamse onderwijs.

Tot slot is er het meelooptraject directeur. Dat loopt nog tot het einde van dit kalenderjaar. De aangegane engagementen blijven dus. Men kan daar dus momenteel nog van gebruik van maken. Er is nog altijd in ruimte voorzien in het contingent. Ik plan niet onmiddellijk een organieke uitrol van dit systeem. Ik erken het: ik heb daarin een keuze moeten maken. Er was die loonspanning, en dan spreek je over miljoenen. Dat meelooptraject was ook wel interessant, al zagen we onmiddellijk ook wel een effect van een beetje engineering. Het was namelijk ook mogelijk om bestaande leerkrachten te laten meelopen. Daarvoor werd ook in een vergoeding voorzien. Ik erken dat ik ter zake een keuze heb moeten maken. Ik vond dat het sterkste en meest positieve effect, en de grootste uitstraling, zou uitgaan van een loonsverhoging, waardoor men echt tot die loonspanning van 31 procent komt. Wat mij betreft, moeten we gaan naar 35 procent. Dat lijkt mij echt wel een beter niveau te zijn. Nu hebben we echter toch al ongeveer 10 miljoen euro – dat zeg ik even vanbuiten – bijkomend uitgetrokken om te komen tot die loonspanning van 31 procent. Ik heb keuzes moeten maken, en de keuze is dan gevallen op het verhogen van de loonspanning.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord.

U weet, ik heb een broer die schooldirecteur is. We lachen er wel eens mee, hij wil absoluut geen 'schoolleider' genoemd worden, want je weet niet of dat met een lange ij of een korte ei is.

Alle gekheid op een stokje, de loonsverhoging is inderdaad een goede stap, net zoals de beleidsondersteuning die eraan komt. Ik hoor vooral op het terrein dat men die ondersteuning mist en uitkijkt naar wat komt. Het competentieprofiel is ook een goede stap. Vanmorgen hoorden we al – en dat onthoud ik zeker uit het gesprek met de inspectie – dat de taal van de inspectie niet altijd begrepen wordt op de schoolvloer. Dat wil zeggen dat de directeurs en leerkrachten niet altijd begrijpen wat in de verslagen staat. Voor de kwaliteit van het onderwijs moet dat begrip van de taal zeker worden opgenomen in het competentieprofiel.

Rond het meelooptraject, u weet dat, minister, begrijp ik dat er keuzes moeten worden gemaakt. Ik betreur dat dat niet wordt verdergezet, maar goed, het is wat het is. Ik hoop dat we daar toch uit kunnen leren. Jammer dat men mooie zaken kapotmaakt via engineering. Jammer dat men achterpoortjes gaat gebruiken waardoor we dingen moeten stopzetten.

Eén speciaal iets wil ik nog aanraken, en dat zijn de schoolbesturen. Vanmorgen heb ik die vraag ook gesteld aan de inspecteur-generaal, die zelf aangaf dat daar te weinig aandacht naartoe gaat. Hij zei dat directeurs heel vaak aangeven dat ze zich eenzaam voelen, dat het een zeer eenzame job is. U geeft aan dat in het leiderschapstraject collectief leren heel belangrijk is, intervisiemomenten, samen kunnen werken en nadenken. Het kan ook wel een idee zijn om schoolbesturen net op dat vlak te gaan versterken.

De inspecteur-generaal gaf zelf aan dat we erover moeten waken dat de autonomie van de schoolbesturen te allen tijde bewaard en gegarandeerd wordt, maar misschien moeten we toch een kleine stap zetten om die te versterken. Ik geloof heel sterk dat een schooldirecteur of -leider met een sterk schoolbestuur naast zich

een aantal zorgen kwijt kan en er niet alleen voor staat, maar als team. Dat is een belangrijke stap. We moeten echt aandacht hebben voor die teams. Wie zeer inventief is en met directieteams aan het werk gaat, en nu geconfronteerd wordt met een loonsverhoging voor de directeur maar niet voor de adjunct-directeur, botst op spanningen, wat zeer jammer is in scholen met trajecten om samen school te maken op het niveau van het directieteam. Misschien moeten we ook daar nog eens een prioriteit van maken.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Minister, ik dank u voor uw uitleg.

Het is verontrustend: vorig jaar veranderde de directeur in 557 scholen, 500 meer dan 2 schooljaren voordien. Vooral in het basisonderwijs zijn er enorm veel directiewissels. Ik wil daar toch nog eens op wijzen: vorig jaar alleen al 1045. Een goed pedagogisch project is belangrijk. Zoveel wissels met telkens een andere visie, dat is zoals een bedrijf dat om de 4, 5 maanden of om het jaar nieuwe bazen en visies krijgt. Zo'n pedagogisch traject kent geen duurzaam bestaan. Zoveel wissels hebben een enorme impact op een school, niet alleen op de directie zelf maar op heel het team, op het pedagogisch beleid, en ten langen laatste op de kinderen. We kunnen en mogen dat niet los van elkaar zien, zeker als we het over die zaken hebben.

Het is heel goed dat er al 300 miljoen euro naar professionaliseringstrajecten gaat. Goed dat er een loonsverhoging komt, dat ga ik niet afvallen, dat is zeer mooi meegenomen, dat is een motivatie voor de mensen. Er moeten echter vooral werkrachten en steun voor de directeur komen, zeker in het basisonderwijs. Loonsverhogingen en trajecten lossen dat niet op. Wie in een burn-out terechtkomt, heeft niet veel aan dat extra loon. Wie uitgeput naar zijn werk gaat, heeft niet veel aan extra loon. Wie zich bij wijze van spreken dood moet werken of geen erkenning krijgt, maakt het niet uit hoeveel hij verdient. Dat hangt aan elkaar vast.

Directeurs, zoals collega Vandromme zegt, staan er echt vaak helemaal alleen voor, ze voelen zich eenzaam. Het zijn duizendpoten die zich in tienduizend stukjes moeten kappen en vooral als ze voor grote problemen staan, alles zelf moeten oplossen. Daar is al een evolutie in; ik heb dat in vergelijking met tien, vijftien jaar geleden al zien veranderen. Er wordt meer samengewerkt, ook tussen schoolbesturen. We hebben al een paar stappen vooruitgezet, daar ben ik zeker van. Maar als we zo verdergaan, komt er naast het lerarentekort ook een directeursstekort. We moeten dat snel aanpakken of dat is de doodsteek voor ons onderwijs. Er moet heel snel op worden ingespeeld, dat moet snel worden opgelost. We moeten de directeursfunctie gewoon aantrekkelijker maken: betere werkomstandigheden, voor het loon hebt u al gezorgd, maar ook moeten zijinstromers hun anciënniteit tot twintig jaar, maar liever meer kunnen meenemen. Vandaag kunnen zijinstromers die directeur worden, geen anciënniteit meenemen. Ik krijg mensen aan de telefoon die dat zeer frustrerend vinden. Ze moeten met een veel lager loon beginnen dan in hun vroegere job. Nochtans zijn de profielen uit de privé aantrekkelijk voor de functie van schooldirecteur. Ik heb een drietal van die mensen in de schoolgroep waar ik heb geacteerd, die het uitstekend doen en uit het bedrijfsleven komen. We mogen die kans niet laten liggen.

Tot slot wil ik nog zeggen dat directeurs voldoende tijd moeten krijgen om zich te professionaliseren en daar de mogelijkheid en de ruimte voor moeten krijgen. Dat betaalt zichzelf nadien heel ruim terug.

Minister, die maatregel is leuk, maar de directeur wil het concreet voelen op de werkvloer en ik heb in uw antwoord niet gehoord hoe u dat op korte, middellange en lange termijn zult aanpakken.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dit is echt wel een gigantisch probleem. Vroeger kwamen directiewissels veel minder voor. Iemand die stopt als directeur gaat niet over één nacht ijs. Dat is waarschijnlijk een traject of een proces dat maanden aansleept, een proces ook waar de school voor een stukje mee onder lijdt. We moeten daar dus echt aandacht voor hebben en maatregelen nemen.

Minister, ik ben blij te horen dat u een aantal zaken zult doen. Ik heb echter nog een kort vraagje. Wanneer een directeur stopt, weten we dan waarom hij stopt? Is het niet zinvol om exitgesprekken te proberen te organiseren? Voor de duidelijkheid, ik besef dat dit niet evident is, maar ik denk wel dat als we meten, we beter kunnen weten. Het loon speelt een rol, betere begeleiding speelt een rol, beleidsondersteuning speelt een rol, de zaken die u net hebt opgenoemd en waar u zult op inzetten, spelen een rol. Maar misschien spelen nog andere zaken een rol.

Zo voelen directeurs zich manusjes-van-alles. Het houdt nooit op, er wordt voortdurend een beroep op hen gedaan. Sommige van die zaken horen misschien bij de functie van directeur, maar het kan toch niet zijn dat iemand in het onderwijs die directeur wordt, een aantal jaren later zegt dat het niets voor hem was. Mensen in het onderwijs kunnen toch inschatten wat die functie inhoudt. Ze werken doorgaans al jaren in het onderwijs en toch valt dat dan tegen. Ik denk dat het belangrijk is om van henzelf te horen waarom ze ermee stoppen.

Karolien Grosemans (N-VA): Ik wil hier ook kort op ingaan.

Het is een probleem, maar minister, ik weet dat u zich daar bewust van bent en dat u dit ernstig neemt. U hebt hier in de commissie al vaak de maatregelen opgesomd die worden genomen om de werkdruk en de administratieve last voor de schooldirecteur te verminderen. Het is ook een heel goede zaak dat er nu een competentieprofiel is. Dat is zeker een belangrijke stap voorwaarts en het is ook goed en nodig dat we iets doen aan dit probleem, want al die wissels komen het beleidsvoerend vermogen van de scholen niet ten goede.

Ik had eigenlijk hetzelfde idee als collega Danen. Vanmorgen tijdens de hoorzitting met de onderwijsinspectie was er ook de vraag of wij wel goed op de hoogte zijn waarom die directeurs vertrekken. Er wordt altijd gewezen op de werkdruk en de administratieve last. Waarschijnlijk is dat ook de belangrijkste reden maar misschien is het een idee om exitgesprekken te houden. Ik weet dat dit ook gebeurt in bepaalde andere sectoren en het zou ons een overzicht kunnen geven van die verschillende factoren die maken dat directeurs uit de job stappen. We zouden daar dingen uit kunnen leren en er ook op kunnen inzetten.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Vandenbergh, ik wil manifest tegenspreken dat er niets gebeurt ten aanzien van de klasvloeren. Wanneer we ervoor zorgen dat de schooldirecteuren een loonsverhoging krijgen waardoor ze minimaal 31 procent meer verdienen dan een gewone leerkracht, dan scheelt dat een slok op de borrel. Naast een betere verloning is ook een betere ondersteuning nodig. Voor die beleidsondersteuning trekken we dit jaar 23 miljoen euro uit. Nu doen we dat in uren, maar vanaf september doen we dat ook in werkingsmiddelen. Dat is opnieuw een serieus budgettair verschil.

Het ging hier ook over de volgende stap, de adjunct-directeuren, maar we moeten keuzes maken. We bieden ook wel wat mogelijkheden om soepeler om te springen met werkingsmiddelen, met uren die kunnen worden omgezet in punten. Dat geeft wel wat meer armslag en ik hoop dat dit ook de adjunct-directeur ten goede kan

komen. Het lijkt me wel zinvol om te bekijken wat de redenen zijn, maar dan moet dit eigenlijk worden opgenomen in de onderzoeksagenda. Dat is een dieptebevraging, dat is toch wel een vrij intens onderzoek dat in kaart moet brengen wat de redenen zijn voor het opstappen. We hebben het jaarlijks ziekerapport waaruit we enige conclusies kunnen trekken, maar dat is niet voldoende om alle redenen volledig in kaart te brengen.

Het lijkt me echter belangrijk dat we het meest noodzakelijke eerst doen, namelijk zorgen voor een betere verloning en een betere ondersteuning.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Een betere verloning, minister, maar ook zeker die betere ondersteuning zijn nodig. U hebt jammer genoeg niet geantwoord op mijn vraag over de besturen. Ik vind dat toch wel erg belangrijk, maar we stellen daar dan nog wel eens een nieuwe vraag over. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts en Koen Daniëls)*

Maar goed, collega's, als ik mensen hoor die van buiten het onderwijs naar het onderwijs kijken, dan heb ik vaak het gevoel dat de beste stuurlied aan wal staan. Soms heb ik het gevoel dat mensen ook helemaal niet weten welke uitdagingen er in het onderwijs zijn. Zo was er een CEO die me onlangs aansprak dat hij het absoluut niet begreep waarom het onderwijs blijft dobberen zoals het bezig is. Toen vroeg ik hem: "Als er bij jou mensen zijn die ziek vallen, ga je dan zelf aan de band staan om het probleem op te lossen?" Hij begon te lachen en antwoordde: "Natuurlijk niet, dan laten we de band gewoon wat trager lopen." "Dat is net het probleem", zei ik. "Dat kun je niet doen binnen onderwijs. De band moet blijven lopen." Er zijn heel veel directeurs die voor de klas gaan staan, die tijdens de middagpauze dingen doen die ze eigenlijk niet moeten doen: afwassen en dweilen, bij wijze van spreken. Ik denk dat we er alles aan moeten doen zodat ze de taken die hun zijn toegewezen, goed kunnen doen. Ik denk dat het overduidelijk is dat die directeur de spilfiguur is in ons onderwijs en dat we er alles aan moeten doen om hen goed te omkaderen.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Minister, ik heb absoluut niet gezegd dat u geen inspanningen deed en doet. Ik heb goed geluisterd. Alle inspanningen zijn belangrijk en zijn goed; ze gaan de scholen een stukje vooruit helpen.

Maar de problematiek is vandaag heel groot. Ik weet ook wel dat we dat niet in een of twee maanden gaan oplossen. Het zou intellectueel niet correct zijn om tegen u te zeggen: los dat in een maand eens allemaal op. Dat gaat niet. Hier in de commissie moeten we wel echt allemaal samen en over de partijgrenzen heen aandacht besteden aan die groep, die ongelooflijk onder druk staat. We moeten dat thema telkens opnieuw op de agenda zetten. We moeten bekijken hoe we dat verder kunnen aanpakken om oplossingen te vinden.

Ik zal afsluiten met een heel korte getuigenis van een directeur, die me wel frappeerde. Ik ben blij dat ik ermee gestopt ben. Het is een dame die sinds vier jaar geen schooldirecteur meer is op een lagere school. Ze heeft die job zes jaar gedaan en heeft een zware burn-out gekregen. Ze wilde terugkeren maar deed het in samenspraak met haar psycholoog en huisarts niet. Beiden zegden dat de terugkeer naar de rush als directeur niet meer zou lukken, dat ze dat echt niet meer zou kunnen doen, terwijl dat een job was die ze ongelooflijk graag deed. Ik wil met die getuigenis afsluiten. Ze typeert misschien wel heel het betoog dat zowel collega Vandromme als ikzelf hier vandaag hebben gehouden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de verdere uitbouw van duaal leren

– 2732 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de bijkomende opleidingen duaal leren

– 2739 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, duaal leren is in volle uitbouw in Vlaanderen en is hier ook al geregeld ter sprake gekomen in onze commissie en in de plenaire zitting. Recent hebben we er ook nog een decreet rond goedgekeurd.

Na een proefproject werd het systeem in 2019 uitgerold over heel Vlaanderen. Stapsgewijs werden er verdere uitbreidingen gedaan. Denk maar aan duaal leren in het volwassenonderwijs en de inkanteling van het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso). Recent hebben we die laatste stap nog gezet. Ik verwees al naar het decreet dat we goedgekeurd hebben. De Vlaamse Regering besliste namelijk dat er vanaf het schooljaar 2023-2024 maar liefst negentien extra opleidingen ook duaal kunnen worden aangeboden. Die uitbreiding richt zich onder andere op het beroepsonderwijs – zeevisserij, assistent in wonen, zorg en welzijn, niet toevallig een aantal knelpuntberoepen – en het buitengewoon secundair onderwijs: winkelmedewerker, verpakker en zo meer.

De minister van Onderwijs en zijn collega-minister van Werk zijn terecht tevreden over de uitbreiding van duaal leren en de mogelijkheden die geboden worden aan jongeren om te leren op de werkvloer. Ik wil dat toch nog eens herhalen. Dat is het nieuwe eraan. Ik hoor nog al te vaak dat duaal leren stage is. Stage is eigenlijk het inoefenen van zaken die je op school hebt geleerd. Duaal leren houdt in dat je effectief leert op de werkvloer. Dat is toch nog iets anders dan louter stage. En dat duaal leren kan motiverend zijn voor de studenten. Daarvoor hebben we het in eerste instantie ook ingericht: leerlingen die schoolmoe zijn, maar niet leermoe, daar is duaal leren perfect voor.

Maar ook voor de bedrijven kan het motiverend werken. Het is ook een zeer aangename manier om jonge mensen te leren kennen. En iets dat onderbelicht is gebleven, en dat ik toch nog eens wil onderstrepen, betreft de leerkrachten. We spreken geregeld over hoe je een vlakke loopbaan kunt doorbreken. Wel, als je als leerkracht duaal leren gaat begeleiden, kom je in een nieuwe context terecht, in nauwe samenwerking met bedrijven. Het trekt je blik open, het geeft je een aantal extra mogelijkheden. Ik wil daar toch nog eens op wijzen.

Toch zijn er een aantal elementen waar we op moeten letten. Zo merkten scholen in het verleden soms op dat er een te beperkt aantal inschrijvingen was van studenten, waardoor het niet eenvoudig is om bepaalde richtingen te organiseren in het systeem van duaal leren. Ook het vinden van werkgevers kan soms als een uitdaging of een drempel worden gezien. Dat zorgde er in het verleden al voor dat sommige scholen en centra leren en werken (CLW's) beslisten om toch geen richting duaal leren aan te bieden, wegens te weinig leerlingen of vanwege de vaststelling dat er te weinig stageplaatsen waren.

Minister, richten de opleidingen die er nu bij komen, zich enkel op het secundair onderwijs? Of is het ook de bedoeling om dat in het volwassenonderwijs mee te nemen? Worden er nog uitbreidingen onderzocht en welke criteria worden daarvoor gebruikt om te selecteren? Zijn dat enkel knelpuntberoepen? Of zijn er ook nog andere criteria die gebruikt worden?

Op welke manier zal de uitbouw van die opleidingen opgevolgd en geëvalueerd worden? En op welke termijn? Want soms hoor je heel snel dat het niet aanslaat, maar dat is dan altijd op heel korte termijn.

Hoe zal men voorkomen dat bij de uitbreiding van het aantal opleidingen scholen botsen op een beperkt aantal inschrijvingen, waardoor ze het uiteindelijk toch niet organiseren, wat dan wel jammer is?

Op 10 februari stelde u dat in maart een campagne zou worden gelanceerd om duaal leren beter kenbaar te maken. Dat was ook een oproep die ik namens onze N-VA-fractie deed. Hoe is het verloop van die campagne, weliswaar wetende dat die net samenviel met de Oekraïne-crisis, die dat helaas wat overschaduwde heeft?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Collega's, op 22 april besliste de ministerraad om het licht op groen te zetten voor negentien bijkomende opleidingen duaal leren. Zo kunnen leerlingen vanaf het schooljaar 2023-2024 nu bijvoorbeeld ook de opleidingen zeevisser, zorgassistent of slager volgen in een duale opleiding, waarbij leren in de klas gecombineerd wordt met leren op de werkvloer.

Dat klinkt natuurlijk allemaal zeer goed, maar ik denk dat we toch niet blind mogen zijn voor het feit dat het uitbouwen van duaal leren tot op heden geen klinkend succes is geweest, om het zacht uit te drukken. Ondertussen is het al het zesde jaar op rij dat duaal leren wordt georganiseerd. De cijfers lopen op, maar het gaat toch bijzonder traag. In schooljaar 2021-2022 zaten we aan 2338 leerlingen. Dat is te weinig, zeker als je weet hoeveel geld daar al in is gepompt en hoeveel communicatiecampagnes er al zijn opgezet, en alle hoeraberichten die daarmee gepaard gingen.

Nu, ik geloof in duaal leren. Ik kom daar straks nog op terug. Ik praat er ook geregeld over met leerkrachten en directeurs van scholen die die duale opleidingen bieden. En zij vertellen mij toch dat ze zelf een aantal belangrijke knelpunten zien waarom het aanbod niet aanslaat. Ten eerste zien zij heel vaak dat de programmering van die opleidingen heel erg in functie van de nood en het aanbod bij bedrijven gebeurt, en eigenlijk niet vanuit de interesse van de leerlingen. Er heerst dus een totale arbeidsmarktlogica, terwijl er eigenlijk heel weinig aandacht is voor het perspectief, de motivatie en de interesses van de jongeren zelf. Ik geef een voorbeeld: er wordt een opleiding asfalt- en betonwegenbouwer georganiseerd, omdat daar natuurlijk een ongelooflijke nood aan is, omdat bedrijven op zoek zijn naar die profielen, maar er wordt ten eerste geen rekening gehouden met het feit dat jongeren misschien niet gemotiveerd zijn om zo'n opleiding te volgen, en ten tweede, misschien nog belangrijker, wordt er niet nagedacht over hoe er dan misschien interesse kan worden opgewekt voor die opleidingen, terwijl dat vanuit een onderwijsperspectief natuurlijk cruciaal is.

Een tweede punt dat ik al een aantal keer heb gehoord, is dat er soms ook een probleem van continuïteit is. Zo kunnen bepaalde duale opleidingen enkel in de derde graad worden geprogrammeerd, waardoor leerlingen in de tweede graad – ook al hebben ze een idee waar ze naartoe willen – in afwachting een andere duale opleiding moeten volgen die hen veel minder interesseert of minder bij hen past. Het hoeft niet te verbazen dat ze soms teleurgesteld afhaken.

Ten slotte – de heer Daniëls verwees er ook al naar – blijft het een ongelooflijke uitdaging voor scholen om bedrijven te vinden die mee willen stappen in duaal leren. Bedrijven ervaren de inrichting van die component werkplekleren met een mentor nog altijd als bijzonder belastend, met te veel papierwerk. Het is te zwaar om te organiseren. Daardoor worden niet voldoende bedrijven gevonden om in te stappen. Als gevolg daarvan beginnen ook scholen af te haken, omdat het allemaal te lastig is en omdat er niet genoeg leerlingen worden gevonden om in te stappen.

Zo krijg je een vicieuze cirkel. Dat is jammer, want – ik benadruk nogmaals – Vooruit is overtuigd van het potentieel om werken en leren te combineren. Die aanpak voor een groep leerlingen om te leren in de praktijk, erg hands-on, heeft een absolute meerwaarde voor leerlingen die schoolmoe, maar absoluut niet leermoe zijn, zoals de heer Daniëls zei. We stellen ons in alle eerlijkheid op dit moment de vraag, minister, of we eerst niet moeten nadenken waar die knelpunten zitten en die fundamenteel bijsturen, voordat we het aanbod in het wilde weg blijven uitbreiden. We mogen dat probleem niet uit het oog verliezen, en dan zwijg ik nog over alle vragen die we kunnen stellen over de inkanteling van het deeltijds beroepssecundair onderwijs in het duaal systeem.

Daarom heb ik de volgende vragen voor u, minister.

Hoe verklaart u het beperkt aantal inschrijvingen in duale opleidingen? Welke conclusies trekt u daaruit?

Bent u bereid om eerst te laten onderzoeken, via onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) of andere, wat de oorzaken zijn van het tegenvallende aantal inschrijvingen voor duale opleidingen, alvorens die te blijven uitbreiden?

Bent u het ermee eens dat er meer rekening moet worden gehouden met de interesses en ambities van de doelgroep als er duale opleidingen worden geprogrammeerd in plaats van louter te vertrekken van die arbeidsmarktlogica en van de vraag van bedrijven in de buurt? Bent u bereid te bekijken op welke manier dat gerealiseerd kan worden?

Hoe evalueert u de werklast voor de bedrijven voor het inrichten van de werkplekcomponent? Op welke manier kunt u dat eventueel nog verbeteren?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het duale systeem is eigenlijk al gestart op 1 september 2019. U spreekt over vijf jaar geleden, maar het is pas vanaf 2019 dat alle secundaire scholen in Vlaanderen een duaal traject kunnen aanbieden.

Voor heel veel scholen was dat een nieuw gegeven. Het is evident dat de invoering geleidelijk aan gebeurt. Ik vind dat op zich niet slecht. Het is een heel fragiel project. Ik vind het niet erg dat er nu een gestage introductie is. Het is fragiel, omdat je constant zoekt naar een optimaal evenwicht tussen een kwaliteitsvolle opleiding voor de leerling, maar ook voor het bedrijf in kwestie, zodat er een win-winsituatie is. Je zorgt dat leerlingen instromen die dat echt willen en kunnen, om het kort door de bocht te zeggen, en dat die worden getriggerd door een voldoende kwalitatief hoogstaand aanbod in hoofde van de bedrijven, die ter zake moeten beseffen dat ze inspanningen moeten leveren.

U stelde daarnet dat er een eenzijdige focus op de arbeidsmarkt is. Dat is niet waar, want aan de andere kant zegt men dat er een eenzijdige focus op het pedagogische project is. Dit gebeurt natuurlijk in een dialoog en het is een gewenwording. Heel concreet is er een klacht van bedrijven dat kmo's een leerling maar voor drie maanden kunnen tewerkstellen in het kader van duaal leren. Ze

vinden dat stom en vragen zich af hoe dat kan. Dat heeft natuurlijk te maken met de kwaliteit van de opleiding en met het feit dat, als je ervoor wilt zorgen dat de leerling aan het einde van de rit voldoende gekwalificeerd is, bepaalde elementen van die opleiding niet kunnen worden aangeleerd in dat bedrijf. Dat is zeker bij kmo's het geval. Soms is er een traject waarbij de betrokken leerling drie maanden in het ene bedrijf en enkele maanden in het andere bedrijf werkt. Als je dat uitlegt aan kmo's, dan begrijpen die dat.

Dit is net de fragiliteit van het systeem: we moeten ervoor zorgen dat we aan het einde van de rit kwaliteitsvolle leerlingen kunnen afleveren, voorbeeldleerlingen die een voorbeeldtraject doorlopen, zodat je goede praktijken en een aanzuigeffect krijgt en zodat de ouders en leerlingen echt gemotiveerd zullen worden om daarin te stappen. Aan de andere kant zullen ook veel meer bedrijven interesse hebben, omdat ze dat zien als een goede opleiding voor hun eigen toekomstige werknemers. Dat is het idee. Dat zal dialoog vergen en hier en daar wat bijsturing. Vandaag hebben het Departement Onderwijs en Vorming en het Departement Werk en Sociale Economie (WSE) gezamenlijk een inspiratiedag georganiseerd met tweehonderd deelnemers. Het was uitverkocht. Er waren meer deelnemers geweest bij een grotere capaciteit. Het gaat om scholen, bedrijven en trajectbegeleiders.

Bij de bedrijven leeft ook het idee dat het allemaal log en zwaar is. Ze moeten er tijd in steken om ervoor te zorgen dat ze een goede coach hebben. Dat hoort ook bij de kwaliteit van het traject. Dus moet je hun opnieuw duidelijk maken dat het gaat om een eenmalige investering, maar dat, als ze de volgende jaren meer leerlingen kunnen ontvangen, dat een goede investering is die dat waard is. Je moet dat systeem tijd geven.

En ik vind het ook niet zo onrustwekkend dat je een gestage groei ziet per jaar. Een kwart erbij is ook niet zo slecht. Dat is rond de 25 procent – ik rond af. Jaarlijks groeit het aantal leerlingen. Ik heb inderdaad gesproken over constant wat bijsturen. Nu participeren 195 scholen in het gewoon onderwijs en 39 scholen in het buitengewoon onderwijs aan duaal leren.

Maar volgende week zullen we u in de verenigde commissie Onderwijs-Werk een decreetstekst voorstellen die hopelijk tegemoetkomt aan wat bezorgdheden en bezwaren. Ik gooi zeker het kind niet met het badwater weg. We gaan al doende leren. Dat geldt voor iedereen in dat proces. We geraken er niet als de ene de andere verwijt dat het een eenzijdige focus op onderwijs is of een eenzijdige focus op de arbeidsmarkt, dan ga je er niet komen.

Recent hebben we het aantal opleidingen verhoogd. Er zijn vijftien duale opleidingen bij gekomen, waarvan vier in het buitengewoon onderwijs die zowel in de kwalificatiefase als in de integratiefase aangeboden kunnen worden. In totaal creëren we dus negentien bijkomende mogelijkheden om duaal leren in te richten en te volgen.

De onderwijsverstrekkers en de sociale partners selecteren zelf de opleidingen voor duaal leren in sectorale partnerschappen. Zij proberen hierbij rekening te houden met verschillende factoren. Omdat ik altijd spreek over de dialoog vestig ik mijn hoop erop dat we de regionale technologische centra (RTC's) ook in functie daarvan kunnen uitbouwen, gewoon als dialoogplatform waar de bedrijfswereld en het onderwijs elkaar veel meer vinden. Het is zeker belangrijk dat de beroeps- en technische scholen hun aanbod kunnen afstemmen op de vraag die bestaat op de lokale arbeidsmarkt en dat die bedrijven – de lokale arbeidsmarkt – ook een duit in het zakje kunnen doen om ervoor te zorgen dat die opleidingen aantrekkelijk zijn. Er zijn nog veel meer mogelijkheden waarbij het bedrijfsleven apparatuur, materialen en stageplaatsen ter beschikking kan stellen aan scholen bso en tso.

Scholen verschillen natuurlijk. De ene school is daar ook sterker voor geëquipeerd dan de andere, heeft daar veel meer oog voor. Dikwijls is dat afhankelijk van persoonlijkheden die wel zo'n netwerk hebben en proactief naar de bedrijven toestappen. Anderzijds laten de bedrijven zelf ook heel wat kansen liggen. Ik hoop dat die matchmaking op het niveau van de RTC's, die we wat hervormen en meer op een gelijke leest proberen te schoeien en wat ondersteunen, wat hoop en perspectief biedt.

Tot slot, in maart van dit jaar hebben we inderdaad een campagne gelanceerd geïnspireerd op inzichten uit de gedragseconomie. Die zal op een tweehonderdtal lesplekken zichtbaar zijn en die loopt tot juni. Er is heel specifiek voor die periode gekozen omdat je weet dat dat 'decision time' is, het moment waarop leerlingen en ouders studiekeuzes maken. Daarom is het belangrijk dat we net in die periode de campagne laten lopen. We hopen om wat twijfelende jongeren en ouders te kunnen overtuigen dat dat duaal leren echt een volwaardige, kwalificerende en kwalitatieve leerweg is.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): De laatste woorden van de minister zijn inderdaad de kern: dat we dat een volwaardig, kwalificerend traject in onderwijs vinden. Daarom vind ik die uitbouw zo belangrijk. Minister, u hield een vurig pleidooi om vooroordelen langs beide kanten van de grens – als ik het zo mag zeggen – weg te werken. Daar is inderdaad nog wat werk. Bij evenementen die u daarnet aanhaalde, is het belangrijk om aan de scholen aan te geven dat dit inderdaad een investering vraagt, maar dat ze er ook iets voor terugkrijgen. Er komt onder andere een volledig netwerk bij waar je inderdaad uit kunt putten. Omgekeerd, langs de bedrijfskant: goed kunnen coachen naar leerlingen in duaal, kun je ook gebruiken voor andere beginnende werknemers en je hebt een zeer interessante sollicitatieprocedure die eigenlijk al loopt, doordat de jongeren effectief in je onderneming hebben meegedraaid. Het lijkt me een win-win voor iedereen, niet het minst voor – dat wil ik nog eens benadrukken – de leerlingen die we misschien anders kwijt zouden spelen, die misschien ongekwalificeerd zouden uitstromen. Nu kunnen we die arbeidsmarktrijp toch aan boord houden om nog te leren. Dat zijn voor mij echt zeer essentiële stappen. Het is goed dat u de stijging van 25 procent nog eens onder de aandacht brengt.

Collega's, ik haal toch nog even iets aan: de cijfers van VDAB deze week vertelden ons dat er 81.000 openstaande vacatures zijn en 180.000 werkzoekenden. Bij die 180.000 zijn er heel wat niet-gekwalificeerden. Als we nu net daaraan willen werken bij Onderwijs, dan hebben we met dat duaal leren een match.

Minister, ik kijk ook uit naar de campagne die gevoerd wordt. Het is nu een goed moment, want men moet nu kiezen wat men volgend jaar gaat doen. Ik hoop dat dat ook effect heeft en dat we verder kunnen werken aan de eventuele vooroordelen die er langs beide kanten zijn om dat duaal leren sterker uit te bouwen. Ik kijk naar Oostenrijk, Duitsland en Zwitserland, waar dat echt heel sterk uitgebouwd is. We moeten echt verder op dat traject in ieders belang.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik hoor natuurlijk wat u zegt, minister, over het feit dat het misschien geen slechte zaak is dat er stap voor stap wordt opgebouwd, maar als wij kijken naar de budgetten die ondertussen al naar duaal leren zijn gegaan, vinden we het toch gewoon niet goed genoeg op dit moment.

Ik herhaal dus mijn vraag of het toch niet het moment is om eerst eens te onderzoeken waarom zo weinig leerlingen de stap zetten naar duaal leren, voordat jullie blind blijven uitbreiden.

Ten tweede, ik hoor wat u zegt over dat fragiele evenwicht tussen de belangen van enerzijds de leerlingen en anderzijds de bedrijven, en dat die inderdaad zo goed mogelijk op elkaar moeten worden afgestemd. Het is inderdaad in het belang van de leerlingen om in dat traject bij te leren en om hun plaats te vinden, maar daar loopt het volgens ons ook fout. Ik denk dat er veel meer moet worden nagedacht over goede toeleiding, om leerlingen ervan te overtuigen om te kiezen voor een bepaalde opleiding. Misschien is slager of zorgassistent worden niet het eerste waar ze ooit van droomden, maar is het wel een beroep waarvan ze uiteindelijk kunnen worden overtuigd. Dan moet daaraan gewerkt worden, in plaats van gewoon te zeggen dat er veel vacatures zijn in de sector, dat er veel jongeren werkloos zijn en dat de match dan automatisch zal worden gemaakt. Zo werkt het natuurlijk niet. Als iemand niet gemotiveerd is voor een job, haakt die ook gewoon af.

Wat de bedrijven betreft: ook daar snap ik natuurlijk dat bedrijven in eerste instantie op zoek zijn naar profielen die daarna willen blijven. Ik krijg echter de feedback dat het daardoor soms te veel een proces van cherrypicking wordt, dat bedrijven alleen maar op zoek zijn naar jongeren die onmiddellijk inzetbaar zijn en daarna inderdaad kunnen worden aangeworven. Terwijl er daarnaast natuurlijk ook nog een hele grote groep is waar meer in geïnvesteerd moet worden. Daarmee maak ik de brug naar die hele inkanteling van het dbso in het duaal leren, want daar blijven wij met de zorg zitten dat er een groep is die uit de boot zal vallen, die gewoon geen plaats vindt in dit systeem van duaal leren, waardoor wij vrezen dat de ongekwalificeerde uitstroom alleen maar zal toenemen.

Als we naar dat decreet kijken, zijn er nog altijd te weinig mogelijkheden rond deelcertificaten. Het is nog altijd niet flexibel genoeg en er is eigenlijk ook nog altijd geen echt alternatief voor jongeren die nooit uit die aanloopfase raken. Enfin, dat zijn de echo's die ik krijg uit de sector.

Vandaar mijn vraag, vooral voor de collega's.

Is het toch geen goed idee om, voordat wij dat decreet volgende week stemmen, de sector nog eens te horen en een hoorzitting te organiseren met de mensen uit het dbso? Dat is echt een zeer belangrijke oefening. Ik heb dus mijn vragen aan de minister, maar ook aan jullie: of we dat toch niet zouden doen voor we over dit toch wel zeer belangrijke decreet gaan stemmen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk natuurlijk dat er in duaal leren heel wat goede elementen zitten. Het klinkt ook heel goed: je leert op de werkplek echt een beroep. Ik denk dat dat ook in opvolging is van de oude meesters, waarbij het ook zo was dat jongeren leerden van iemand die veel ervaring had en op die manier dan tot het beroep kwamen.

Toch stel ik vast dat een aantal directies ook wel heel wat kritiek hebben op het systeem, en dat zijn net de directies die dat blijkbaar zelf ook organiseren. Ik zou toch willen oproepen, minister, om rekening te houden met de kritiek of de bezorgdheden – zo zal ik het noemen – die zij hebben. Onder andere wat mevrouw Goeman net zei: er is een grote groep jongeren die uit de boot zal vallen. De kinderen of jongeren die vandaag via het deeltijds beroepssecundair onderwijs tot een certificaat proberen te komen, zullen in veel gevallen niet geschikt genoeg zijn om in te stappen in het duaal leren. Dat is niet iets wat ik zeg, dat zeggen hun directeurs. Vooral omdat blijkbaar een van de voorwaarden is dat ze arbeidsrijp moeten zijn, en veel van die jongeren zijn dat vandaag niet. De vraag is dan: wat moeten zij dan doen? Hoe kunnen zij tot zo'n traject komen? Hoe kunnen zij tot een diploma komen? Daar maak ik me wel heel veel zorgen over.

Ik wil de vraag van mevrouw Goeman ook wel voor een stuk ondersteunen. Misschien zijn hoorzittingen wat te hoog gegrepen om nog snel te doen, maar ik zou zeker proberen rekening te houden met de directies, die vandaag aan de alarmbel trekken om niet overhaast te werk te gaan. Misschien moeten we volgende week nog niet stemmen, we kunnen wel een paar weken wachten, om met hen in debat te gaan en te kijken naar wat kan worden bijgestuurd, om er zo voor te zorgen dat het duaal leren een groter succes wordt dan het vandaag is, want dat is ook onze bezorgdheid.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Gisteren was ik al positief, minister, en ik wil ook nog duiden op een onderzoek, de VIONA-studie (Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwerk Arbeidsmarkttrapportering), rond de factoren en actoren die een rol spelen in het complexe studiekeuzeprocess van leerlingen. Daaruit bleek dat 58 procent van de leerlingen interesse heeft in werkplekleren en dat 75 procent zich competent voelt om te leren op de werkplek. Dat zijn spectaculaire cijfers. Dat moeten we durven te benoemen. Er zit heel wat potentie in duaal leren.

Aan de andere kant ging de studie uit van het negatieve imago van leerlingen die kiezen voor een opleiding met een groot deel werkplekleren. Dat is vooral een kwestie van perceptie. Die zaken zijn meegenomen in de communicatielijnen die nu wordt opgezet. Ik kijk daar zeer hoopvol naar uit.

Ik heb hier al veel vragen gesteld over de inkanteling van het deeltijds beroepssecundair onderwijs in het duaal leren. Ik hoor dat de coördinatoren tevreden zijn over het feit dat de kwalificatie nu mogelijk is op het niveau van de tweede graad, dat er een verhoging is van de werkingsmiddelen, maar dat er nog vragen zijn over de omkadering van het voltijds engagement. Dat is een zorg die we al een aantal keren hebben aangehaald. Ik hoor dat er heel veel stappen vooruit zijn gezet, maar dat dit toch nog een zorg is. Hoe kunnen we daaraan tegemoetkomen?

Ik heb het misschien in de veelheid aan vragen en tussenkomsten gemist, maar op het terrein was er ook de vraag om los te komen van de verplichting om alle opleidingen zowel duaal als niet-duaal aan te bieden. Zit daar een mogelijkheid in? Zou dat een piste zijn om het de scholen wat gemakkelijker te maken om duaal leren aan te bieden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De mogelijkheid om zowel duaal als niet-duaal leren aan te bieden bestaat. De vraag van sommigen luidde om enkel duaal aan te bieden en zelfs te verplichten. Dat zou zeker in deze fase het succes hypothekeren en scholen doen terugdeinzen. Als dat de consequentie is, dat ze enkel duaal mogen aanbieden, ... De keuze om duaal en niet-duaal aan te bieden, lijkt me evident.

De bezorgdheden die hier worden geuit, komen volgende week in de gezamenlijke commissie Onderwijs en Werk aan bod. U zegt dat er geen data zijn. Is het niet volgende week? *(Instemming van de voorzitter en commissiesecretaris)*

Goed, we gaan met een ontwerp van decreet komen.

Er is dus geen verplichting om enkel duaal of enkel niet-duaal aan te bieden. Die keuze is aan de school. Er was een simpel debat waaruit sommigen besloten dat enkel duaal nog mocht. Dat lijkt me echt een stap achteruit; veel scholen zouden terugdeinzen.

Er werd direct het briljante idee geopperd van hoorzittingen, maar het is niet zo dat we van een wit blad vertrekken of dat er geen onderzoeken gebeurd zijn. *(Opmerkingen van Hilâl Yalçın en Hannelore Goeman)*

Integendeel, we weten ook wat de motiverende elementen zijn om te kiezen voor duaal leren. Eind vorig jaar is daarover onderzoek opgeleverd dat de instroom van duaal leren analyseerde en beleidsaanbevelingen aan de hand van gedragsinzichten deed. De campagne is trouwens daarop gebaseerd. We zien dat leerlingen kiezen op basis van goede praktijken en voorbeelden. Daarom is het des te belangrijker om heel veel aandacht te besteden en de gestage groei vorm te geven, maar vooral de kwaliteit in het oog te houden. Dat is het belangrijkste criterium.

We gaan heus niemand loslaten. Wat u schetst klopt niet. We voorzien in een aanloopfase. Daarmee willen we – heel cru gesteld, de woorden ‘kennen’ en ‘kunnen’ zijn gevallen – ervoor zorgen dat in het duaal leren leerlingen stappen die op de arbeidsmarkt hun leerproces willen en kunnen voltooien. Er zijn er die inderdaad nog niet arbeidsrijp zijn, die misschien wel willen maar nog niet kunnen. Daarvoor hebben we de aanloopfase, om deze leerlingen naar duaal leren toe te leiden. We willen zelfs op maat werken en rekening houden met degenen die daarin ook niet slagen. Dan zorgen we voor een kwalificatie met een lagere onderwijskwalificatie (OK), namelijk OK2. We kunnen dan toch iets meegeven. De complexiteit daar is dat je ervoor moet zorgen dat ze daar iets mee kunnen op de arbeidsmarkt. Wat is dat dan? Wil de arbeidsmarkt deze minimale kwalificaties en competenties? We zullen dat moeten omschrijven. We kunnen proberen om dat iets meer generiek te doen, we kunnen enkel generieke competenties attesteren of kwalificeren. Daar kan men dan verder mee aan de slag. Dat is de bedoeling.

We laten dus echt niemand los.

Er is ook de mogelijkheid om trajecten op maat te kunnen aanbieden. Geef dit dus een echte kans. Dit zal inderdaad traag en gestaag groeien, maar eerlijk gezegd, het is niet over die beperkte groei dat ik het meest verontrust ben. Een explosieve groei boezemt mij meer angst in. Nu gaan we dus traag en gestaag vooruit, maar je ziet wel dat men nu de goede praktijken, de voorbeelden begint uit te rollen. Het zijn net die elementen die we zo broodnodig hebben om dit tot een goed einde te brengen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, we hebben heel wat jaren geleden het duaal leren opgebouwd. In mijn vroegere school is ook de eerste opleiding duaal leren gestart, namelijk chemische procestechnieken. Dat was toen wel degelijk vanuit de context van de arbeidsmarktrijpe leerlingen. Waarom? Omdat dat de basis was, omdat zij in staat waren om daadwerkelijk te gaan leren op de werkvloer. Nadien waren er de bijna-arbeidsmarktrijpe leerlingen. Wat is dat, bijna-arbeidsmarktrijp? Wat moet er dan nog gebeuren? Je hebt echter ook een groep niet-arbeidsmarktrijpe leerlingen. Het is in dat kader dat we inderdaad goed moeten bekijken hoe we dat duaal leren invullen. Elke doelgroep vraagt natuurlijk een specifieke aanpak in dat duaal leren.

Ik wil een oproep doen wat dat betreft. Je hebt leerlingen die het duaal kunnen. Je hebt ook leerlingen die het niet duaal kunnen of willen. Dan blijft er natuurlijk de gewone opleiding, de dagopleiding op school, zo u wilt, al dan niet met stage, dus geen werkplekleren. Natuurlijk blijft dat ook voor die leerlingen een belangrijke component. Dus om nu te zeggen dat we alleen het duale overhouden en de basisopleiding schrappen ... Ik denk dat dat in sommige scholen is ingegeven door het kleine aantal leerlingen. Ik begrijp dat vanuit rationeel oogpunt, maar we kunnen moeilijk zeggen aan die leerlingen die niet arbeidsmarktrijp zijn, dat het daar spijtig genoeg stopt. Dat gaat natuurlijk niet. Minister, op dat punt moeten we inderdaad kijken naar de verdere uitbouw, de verdere groei. Ik doe bij dezen de oproep, zowel aan de scholen als aan de arbeidsmarkt, om de kans te grijpen van duaal leren, omdat dat voor alle partners winst oplevert, weliswaar met die

‘zweetkosten’, maar zonder een inspanning krijg je in de wereld meestal ook niet veel extra’s. Dat is gewoon zo. Ik denk dat we daarop moeten inzetten en blijven focussen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik denk dat duaal leren in een ideale wereld voor alle partners inderdaad een win-winsituatie zou kunnen zijn, maar ik denk dat er toch nog heel veel werk is om dat op het terrein ook echt te realiseren, om bedrijven en leerlingen te overtuigen, ook de leerlingen die dat kunnen, die arbeidsmarktgeschikt of -rijp zijn. Ik zie ook dat scholen afhaken omdat ze inderdaad niet voldoende leerlingen vinden voor hun opleidingen. Vandaar ons punt dat het echt de moeite is om eerst eens te bekijken waar het fout loopt, voor in het wilde weg te blijven uitbreiden. We denken niet dat dat het juiste antwoord is.

Wat de groep leerlingen betreft die niet klaar zijn, blijven we dus met de zorg zitten dat die hun plaats niet zullen vinden in de huidige regelgeving. Minister, u zegt wel dat het niet de bedoeling is om hen los te laten, maar ik hoor op het terrein dat daar toch nog veel zorgen over zijn, ondanks het feit – en dat wil ik zeker erkennen – dat er al stappen in de goede richting zijn gezet. Er blijven echter toch veel vragen over, over de flexibiliteit, inderdaad over de omkadering, over de mogelijkheid om deelkwalificaties toe te kennen, zodat leerlingen in ieder geval niet zonder enige vorm van kwalificatie uitstromen. Collega’s, ik vind het natuurlijk jammer dat er duidelijk niet veel enthousiasme is om de sector zelf nog de kans te geven om die zorgen hier in de commissie te komen toelichten, maar u kunt er uiteraard op rekenen dat wij dat volgende week met veel overtuiging zullen doen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het invoeren van een extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag en de recente initiatieven van de hogescholen en universiteiten in dat verband – 2736 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag voor hogescholen en universiteiten – 2741 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Voorzitter, dit is een belangrijk punt voor onze fractie. We hebben het al meermaals, zowel in de plenaire vergadering als in de commissie, gehad over de problematiek rond grensoverschrijdend gedrag in het hoger onderwijs. Het gaat dan over seksueel grensoverschrijdend gedrag en over machtsmisbruik.

Minister, tijdens de commissievergadering van 24 maart stelde u dat u een jaar geleden een evaluatierapport hebt besteld over de implementatie van het Charter Grensoverschrijdend Gedrag aan de universiteiten en de hogescholen. U zou dat toen eerstdaags ontvangen van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA). Ook de regeringscommissarissen werd gevraagd om een rapport te schrijven over de implementatie van het charter, om

op die manier meer inzicht te krijgen in de problematiek van grensoverschrijdend gedrag en machtsmisbruik.

U stelde dat u de instellingen als eerste punt meegaf dat u een neutraal en centraal meldpunt wil, extern aan de instellingen, dat laagdrempelig is en waar expertise kan worden opgebouwd. Ten tweede verwacht u een procedure om terug te koppelen met melders van grensoverschrijdend gedrag. Ten derde wilt u op zoek naar een wettelijke bescherming voor studenten.

Ondertussen schoten een aantal universiteiten en hogescholen wel al in actie. Onder meer de UGent en hogeschool Odisee kondigden al aan om een extern meldpunt op te richten. De KU Leuven gaf ook aan hiervoor open te staan. Hogeschool Odisee sloot hiervoor een overeenkomst met de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst. Studenten kunnen er, naast de bestaande wegen binnen de hogeschool, terecht met meldingen, vragen en klachten. De Genderkamer zal Odisee ook adviseren over het beleid.

Minister, hebt u het evaluatierapport intussen ontvangen? Zo ja, welke lessen leert u daaruit?

In welke mate hebt u al gesprekken gehad met de instellingen met het oog op het snel oprichten van één Vlaams onafhankelijk extern meldpunt?

Hoe kijkt u naar de initiatieven van de instellingen om al een extern meldpunt op te richten? Dreigen die uw plannen niet te doorkruisen om één Vlaams onafhankelijk extern meldpunt op te richten?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Dit is voor ons inderdaad een belangrijk punt en dus de reden waarom we twee vragen hebben ingediend. Minister, ik heb u hier ook al vragen over gesteld tijdens de plenaire vergadering omdat ik dat grensoverschrijdend gedrag vanzelfsprekend doorheen de verschillende beleidsdomeinen opvolg.

Na verschillende meldingen over grensoverschrijdend gedrag besliste hogeschool Odisee om enerzijds de eigen procedures en gedragscodes aan te pakken en anderzijds een beroep te doen op een extern meldpunt, namelijk de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst. Studenten kunnen er, naast de bestaande wegen binnen de hogeschool, terecht met meldingen, vragen en klachten.

Naar aanleiding van enkele casussen werkte de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) tijdens de vorige legislatuur al een leidraad uit die elke instelling kan gebruiken voor een eigen beleid inzake grensoverschrijdend gedrag. Er werd een charter ondertekend waarin alle universiteiten en hogescholen zich engageren te zullen werken aan een duurzaam beleid rond grensoverschrijdend gedrag.

Een van de tien actiepunten in het charter betreft het inrichten van een laagdrempelig meldpunt. "Dit principe kan geoperationaliseerd worden hetzij door het inrichten van één centraal, onafhankelijk meldpunt, hetzij door het inrichten van meerdere meldpunten uitgesplitst per locatie", zo lezen we. "In het laatste geval dient alles in het werk gesteld te worden om overleg tussen de verschillende meldpunten te stimuleren." In een volgend punt wordt gesteld dat "naast de laagdrempeligheid het ook belangrijk is dat de onafhankelijke werking van het meldpunt of de meldpunten verzekerd is".

In uw antwoord op mijn actuele vraag van 2 februari van dit jaar zei u de evaluatie van het charter te hebben gevraagd, en de invulling die de instellingen daaraan

hebben gegeven. In antwoord op schriftelijke vragen van mij antwoordde u ook aan de regeringscommissarissen te hebben gevraagd aanbevelingen te doen en inzichten te verschaffen over de situatie bij de hogescholen. Op grond van beide eindrapporten zou met alle betrokkenen worden samengezeten om concrete afspraken te maken over de implementatie van het charter met betrekking tot grensoverschrijdend gedrag. Tijdens de commissievergadering van 24 maart zei u ook één neutraal en centraal meldpunt te willen, extern aan de instellingen, dat laagdrempelig is en waar expertise kan worden opgebouwd.

Vandaag stellen we vast dat onze hogescholen en universiteiten dit meldpunt of deze meldpunten tot hiertoe zonder onderscheid zelf hebben ontwikkeld en hebben ingebed in de eigen instelling. Daarentegen weten we vandaag, zeker naar aanleiding van meerdere recente betreurenswaardige vaststellingen, dat net de nood aan een meldpunt dat instellingsextern en instellingsoverkoepelend is, groter dan ooit is. Het blijft helaas wachten op een overkoepelend initiatief daartoe.

Met het uitblijven van een overkoepelend initiatief, heeft hogeschool Odisee recent zelf het heft in handen genomen. Dat is uiteraard een goed initiatief. Ik ondersteun hun initiatief en heb ook contact met hen opgenomen, waarbij zij hebben toegelicht waarom ze dat hebben gedaan. Dit initiatief kan er echter wel toe leiden dat andere hogeronderwijsinstellingen nu een grotere druk ervaren om ook al een extern meldpunt aan te bieden, en niet af te wachten tot er verder werk is gemaakt van dat ene centrale meldpunt. Als alle hogescholen en universiteiten bij gebrek aan een gecoördineerde aanpak een eigen koers beginnen te varen, is dat niet erg bevorderlijk voor de duidelijkheid en eenvormigheid voor slachtoffers die hun weg zoeken.

Daarom heb ik de volgende vragen, minister.

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de evaluatie van de implementatie van het charter? Welke aanbevelingen worden er gedaan omtrent het uitwerken van een extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag en het aanpakken van grensoverschrijdend gedrag? Welke acties koppelt u daaraan?

Hoe zult u zorgen voor een overkoepelende aanpak om te voorkomen dat elke hogeronderwijsinstelling een beroep zal doen op een ander extern meldpunt? Als ze allemaal die beslissing zullen nemen, hebben we geen enkele garantie dat het gaat om hetzelfde meldpunt.

Kunt u bevestigen dat het extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag, dat u aankondigde en waarvoor Odisee nu aanklopt bij de Genderkamer van de Vlaamse Ombudsdienst, los staat van het meldpunt voor machtsmisbruik? Daarop lag de focus van de eerdere vraag van de heer Warnez.

Hoe zal het extern meldpunt voor grensoverschrijdend gedrag verder vorm worden gegeven? Hoe wordt het hoger onderwijs daarbij betrokken? Wanneer zijn er daarover verdere beslissingen te verwachten? Wanneer zullen er meldingen kunnen worden gedaan? Zullen enkel studenten of ook medewerkers er terechtkunnen?

Hoe zullen slachtoffers die een melding willen doen, gemakkelijk de weg gewezen worden?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: De evaluatierapporten zijn ontvangen en besproken met de sector. Daarnaast heb ik ook van de Associatie StudentenRaad Antwerpen – dat zijn alle studentenvertegenwoordigers van de Universiteit Antwerpen (UA), van de Hogere Zeevaartschool, van de Karel de Grote Hogeschool (KdG) en van AP Hogeschool Antwerpen – een beleidsadvies ontvangen dat zij gemaakt hebben op

basis van een bevraging bij hun studenten. Daaraan hebben maar liefst 2.266 studenten uit de Antwerpse instellingen deelgenomen. Ik dank hen oprecht omdat ze zich zo engageren om een bijdrage te leveren in dit kader.

Het thema is zeer actueel en dat zorgt ervoor – hoop ik – dat er meer draagvlak is voor wat ingrijpende maatregelen. Vooralsnog is dat nog niet volledig. U hebt bepaalde scholen genoemd, maar de neuzen wijzen nog niet in dezelfde richting.

In essentie wil ik vooral drie maatregelen nemen, namelijk ten eerste een extern, onafhankelijk meldpunt installeren, ten tweede de centrale registratie van elke melding bij elke instelling en actieve opvolging ervan en ten derde een beschermend kader voor studenten, naar analogie met de welzijnsregeling voor het personeel. Daarmee gaan we aan de slag en dat wordt nu geconcretiseerd.

Maar we mogen ook niet vergeten dat er geen wondermiddel is tegen grensoverschrijdend gedrag. Dat komt voor in de hele samenleving en de hogeronderwijsinstellingen zijn op dat vlak geen uitzondering. Er zijn in die hogeronderwijsinstellingen heel veel hiërarchische relaties. Dat geldt voor de relatie tussen een prof en een student, maar ook een doctoraatstudent wordt begeleid door een promotor en staat vaak zelf in een hiërarchische relatie met een student, en dan is er de decaan enzovoort. Daarnaast kent de universitaire wereld een uitzonderlijke situatie waarbij collega's elkaar beoordelen en elkaars carrières beïnvloeden. Dat element houdt enig risico in. In een dergelijke omgeving moeten we ervoor zorgen dat iedereen maximaal beschermd wordt tegen mogelijk grensoverschrijdend gedrag.

Ik wil erop wijzen dat we enige tijd nodig zullen hebben om het een en ander te implementeren en een gedegen beleid vorm te geven. Ik engageer mij heel concreet samen met de hogeronderwijssector om het beleid rond te hebben in de loop van volgend jaar. Ondertussen is de regering simultaan de discussie aangegaan over alleen al het eerste element: waar situeert een extern meldpunt zich? Zijn er verschillende of proberen we een centraal breed meldpunt gestalte te geven dat ook openstaat voor andere sectoren dan het hoger onderwijs? Hoe zien we dat en onder welk onderwijsdomein ressorteert dat?

Wij gaan hier niet bepaald holderdebolder te werk, maar willen alle drie voormelde uitgangspunten grondig onder handen nemen en stevig juridisch verankeren. Ik wil in eerste instantie een formeel engagement van de hogeronderwijsinstellingen dat we die richting uitgaan, los van de concretisering, de uitvoering en alle discussies die we in de regering nog moeten voeren. We moeten achter die beginselen kunnen staan. Dat is de eerste stap. We mogen het momentum niet verloren laten gaan, want dat risico bestaat ook. Nu is er de media-aandacht, maar in de volgende weken is er opnieuw iets anders. We mogen dit moment niet verloren laten gaan en er moet een duidelijk engagement worden aangegaan ten aanzien van onder andere die principes en de uitwerking ervan. Het is een belangrijke eerste stap om met het hoger onderwijs heel duidelijk te zeggen dat de neuzen dezelfde kant op wijzen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, dank u wel.

Ik denk inderdaad dat het een heel actueel thema is en dat we dat momentum moeten gebruiken om een versnelling hoger te schakelen. Het is goed dat u dat wilt doen. U zei dat de neuzen nog niet in dezelfde richting staan. Misschien kunt u dat wat verduidelijken: zijn er nog andere twistpunten dan deze die u hebt vernoemd?

Ik wil nog eventjes ingaan op twee twistpunten. Een of meerdere meldpunten? Ik denk dat het voor de studenten gewoon duidelijk moet zijn dat er ergens een

meldpunt is. Het is niet zo evident om in dezen door de bomen het bos te zien. De Genderkamer heeft vandaag trouwens decretaal al bevoegdheden ter zake. Ik denk dat we de studenten naar een bepaalde plaats moeten leiden. Dan is er de vraag hoe u de bevoegdheid van dat meldpunt ziet. U weet als geen ander dat er bijvoorbeeld bij het Vlaams Sporttribunaal ook een kamer is inzake grensoverschrijdend gedrag. Daar is een tuchtbevoegdheid aan toegekend. Ziet u die tuchtbevoegdheid ook bij dat meldpunt?

Tot slot is er de timing. U zei hiermee in de loop van volgend jaar te willen landen. U hebt in de vorige bespreking in de commissie in maart een tienpuntenplan voorgesteld, dat u ook decretaal wilt verankeren in de Codex Hoger Onderwijs (CHO). Is die timing ook voor die decretale aanpassingen, of ziet u dat eerder?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, dank u wel.

Ik denk dat het momentum er inderdaad is. Ik onderschrijf daarmee wat de collega zegt. We hebben in de voorbije periode zoveel meldingen, zoveel oproepen gekregen, zoveel bewijzen dat slachtoffers eigenlijk hun weg niet vonden, of het niet durfden bij een intern meldpunt, of spijtig genoeg ook dat er niet genoeg op werd gereageerd. De roep naar een extern meldpunt kan momenteel toch wel op een breed draagvlak rekenen. Dan is het nu zaak om daar echt werk van te maken.

Qua timing zei u: in de loop van volgend jaar. Geldt dat voor de diverse acties die u naar voren hebt gebracht, of zal dat misschien ook gefaseerd zijn? Ik denk dat het extern meldpunt toch wel heel belangrijk is. Als ondertussen natuurlijk alle hogescholen of universiteiten zelf hun weg zoeken ... Ik weet dat de vraag rijst of dit bij de Genderkamer kan, of bij een arbeidsgeneeskundige dienst waar men wordt opgevolgd, maar daar is er dan mogelijk weer een spanningsveld, bijvoorbeeld omdat die een contract met de instelling heeft lopen en de vraag is of die wel voldoende neutraal zal zijn. Nu zal natuurlijk de druk op al die instellingen toenemen om al een stap te zetten. Nadien zou er, wanneer u het initiatief hebt genomen, mogelijk de stap naar dat ene meldpunt zijn. Dat betekent dat we nu slachtoffers moeten verwijzen naar een meldpunt dat is gekozen door de universiteit of hogeschool, en mogelijk nadien naar een ander meldpunt. Ik denk dus dat hier toch wel spoed mee is gemoeid, al onderschrijf ik natuurlijk dat het vanzelfsprekend op een weloverwogen manier zal moeten gebeuren.

U hebt natuurlijk gelijk: er is een cultuuromslag nodig. Er is dat extern meldpunt, maar spijtig genoeg zijn de feiten dan gebeurd. Dan kan men die melden en dan kunnen daar acties aan worden verbonden, maar dan is het gebeurd. Die cultuuromslag is nodig, en daar moeten we op inzetten, in alle beleidssectoren. Dat geldt absoluut niet alleen in het hoger onderwijs. Daar moeten we elke dag werk van maken. Gisteren hadden we het trouwens nog over het openbaar vervoer, waar dat zich ook voordoet.

Minister, nog één bijkomende vraag. U stelde dat we ook naar een centrale registratie gaan. Dat is goed. We moeten echt een zicht krijgen op de grootte van de problematiek, maar er is ook de actieve opvolging ter zake. Kunt u al een indicatie geven van waaruit die actieve opvolging zal bestaan? Is dat voor slachtoffers, is dat voor daders, is dat voor de beide? Op welke manier zal dat verder worden uitgewerkt?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Dank u wel voor de opvolgvraag, collega's. Het is een vraag die al dikwijls is gesteld. De aandacht daarvoor vanuit onze fractie wil ik graag toeschrijven aan voormalig collega Vera Celis, die hier in vorige legislaturen

al tussenkomsten over heeft gehouden en die ook aan die kar heeft getrokken. Ik wil dat toch zeer expliciet zeggen.

We hebben ook het charter uit 2018. Ik stel vast dat een aantal instellingen hoger onderwijs dat toch niet volledig ter harte hebben genomen. De felheid waarmee sommigen op Twitter tekeergaan als het moreel nodig is, en de vinger opsteken, maar dan, als het in hun eigen opstelling gebeurt, plots even van de aardbol verdwijnen, spreekt boekdelen. Maar goed, dat is het verleden. We kijken naar de toekomst.

Ik denk dat dat overleg inderdaad nodig is, minister, maar ik hoop dat alle instellingen ook zelf beseffen dat verder doen zoals voorheen niet mogelijk is. Ten tweede is, Vera Celis in gedachten, dat centrale meldpunt inderdaad belangrijk. Ten derde moet er een goede communicatie rond komen. Dat vind ik ook belangrijk. Waar moet je nu voor welk feit zijn? Maar ten vierde, collega's, hoop ik eigenlijk dat er bij dat meldpunt niets meer terechtkomt. Want we zijn ons nu gigantisch aan het focussen op waar men heen moet als het misgaat, maar eigenlijk is de stap ervoor nog veel belangrijker: zeggen dat dit niet kan.

Een universiteit is zeker onder doctoraatsstudenten – been there, done that – een zeer concurrentiële omgeving: één plaats die vrijkomt voor heel veel gegadigden. Ik denk dat het dan heel eenvoudig moet zijn in het beleid van een instelling. Diegene die zich misdraagt op het vlak van grensoverschrijdend gedrag, wordt het zeker niet. Dat is dan in elk geval al duidelijk in de hoge zending die een universiteit heeft.

Minister, mijn vraag is om ook de studenten daar goed bij te betrekken en ook alle soorten doctoraatsstudenten in al hun hoedanigheden – want je hebt AP'ers (academisch personeel), BAP'ers (bijzonder academisch personeel), mensen van het Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO) – daarin mee te nemen, wie ook de werkgever is of hoe ze ook gesubsidieerd worden.

En u zegt tot slot dat nog niet alle neuzen in de juiste richting staan. Wij zijn altijd bereid om een aantal neuzen in de juiste richting te helpen zetten, als dat nodig zou zijn, vanuit het parlement.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik denk dat er heel wat zaken nodig zijn om grensoverschrijdend gedrag aan te pakken, en eerst en vooral te voorkomen. Dat is natuurlijk het belangrijkste. Maar helaas zullen we zo'n meldpunt toch wel nodig hebben.

Ik heb twee bijkomende vragen, minister.

De evaluatie van het charter is nu blijkbaar beschikbaar. Zouden wij die kunnen krijgen? Ik zou daar ook graag over van gedachten wisselen in de commissie met een aantal rectoren of hogeschooldirecteuren of anderen, want ik heb begrepen dat een aantal instellingen heel weigerachtig staan tegenover zo'n centraal meldpunt. Ik zou graag van hen vernemen welke argumenten ze daarvoor hebben. Dat is me immers niet helemaal duidelijk. Ik heb ook wel hier en daar contacten gehad daarover. Men heeft mij er niet van kunnen overtuigen dat zo'n centraal meldpunt geen goed idee is. Natuurlijk wordt niemand verplicht om naar zo'n centraal meldpunt te gaan. Mensen hebben ook de vrijheid om naar het eigen meldpunt te gaan, binnen de instelling zelf. Maar ik zie heel weinig redenen waarom we dat niet zouden doen. Mijn vraag is dus of we die evaluatie kunnen krijgen. En zo niet, had ik die toch graag ingekeken, bij de voorzitter of de secretaris van het parlement.

U hebt al gezegd wat de timing ter zake is, maar ik heb hier ook de indruk dat een aantal instellingen het precies op de lange baan aan het schuiven zijn. Dat zou toch echt niet mogen gebeuren. Ik zou echt willen vragen, minister, dat u de timing aanhoudt die u vandaag vooropstelt.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Geef me alstublieft even de kans om over een en ander met de VLIR, de VLHORA en de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) af te kloppen over die beginselen en over enige duiding daarover. Dan is er ook 'no way back'. Dan moeten we de betrokken hogeronderwijsinstellingen niet meer bevragen, want dan is de keuze gemaakt. We zullen inderdaad ook decretale stappen moeten zetten, zodat alles juridisch solide is.

Wat het extern meldpunt betreft: ik claim dat niet in mijn beleidsdomein. Er zijn verschillende gegadigden. Dat zal nog wel voorwerp van discussie zijn, maar voor mij is waar dit terechtkomt, niet het belangrijkste.

Op de verdere details en de uitwerking wil ik absoluut nog niet vooruitlopen. 'First things first', eerst moeten we met de VLIR, de VLHORA en VVS de duidelijke boodschap brengen. Ook in het verleden was die communicatie soms diffuus en onduidelijk. Het eerste wat we nodig hebben, is de unisono boodschap dat we dit zullen aanpakken met een aantal maatregelen.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (CD&V): Minister, niet alle neuzen staan in dezelfde richting in het hoger onderwijs. Dat gebeurt wel vaker, maar ik denk dat het voor dit topic toch moet lukken om iedereen in dezelfde richting te laten kijken. Hier in de commissie is dat alvast gelukt. We hopen op een sterk preventief beleid op één centraal meldpunt.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Grensoverschrijdend gedrag heeft geen plek, nooit en nergens, en zeker ook niet aan universiteiten en hogescholen. De voorbije legislatuur is er een charter opgemaakt maar op basis van een aantal meldingen tijdens de voorbije periode hebben we moeten vaststellen dat dit in de praktijk niet altijd even krachtdadig werd uitgevoerd, dat slachtoffers de weg niet vonden of dat er niet ernstig met hun klacht werd omgegaan. Er is dan ook nood aan een krachtadiger beleid. Een extern meldpunt is daar absoluut een onderdeel van, maar niet alleen dat. Minister, er moet ook worden gewerkt rond preventie.

Collega Daniëls, ik ben hier ook al langer mee bezig. U was bezig over onze gewaardeerde collega Celis, die daar ook de vorige legislatuur mee bezig was. MeToo is in deze context niet het beste om te zeggen. Maar het maakt niet uit wie daar al eerder mee bezig was, we moeten nu verder zorgen voor een daadkrachtige uitvoering onder meer van dat extern meldpunt.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen over de reorganisatie van het schooljaar
– 2749 (2021-2022)**

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Op 27 april bracht de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) advies uit over een aanpassing van de schoolvakanties. Iets vroeger dan aangekondigd, want het zou normaal gezien pas in juni worden gegeven, samen met het advies van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor). Waarschijnlijk hebben de recente ontwikkelingen in de Franse Gemeenschap gezorgd voor wat meer urgentie in dit dossier.

De SERV zegt duidelijk in zijn advies dat er op maatschappelijk vlak een grote urgentie is om het leerverlies aan te pakken, iets wat eenieder in deze commissie overigens zal ondersteunen. De SERV formuleert het als volgt: "De huidige organisatie van het schooljaar mag zeer vertrouwd zijn bij leerlingen, gezinnen en ondernemingen maar de lange zomervakantie in de bestaande kalender zorgt bij veel leerlingen voor zomerleerverlies met cumulatieve effecten op lange termijn." Er wordt daarbij in het advies ook verwezen naar het onderzoek van professor De Witte die stelde dat de summer learning loss oploopt tot een maand, vier weken. Een leerverlies dat iedereen raakt op het vlak van wiskunde. Bij kwetsbare kinderen is er op het vlak van taal bovendien een sterk verlies dat oploopt tot drie maanden.

De SERV geeft ook aan dat de zomerscholen geen alternatief zijn voor een spreiding van de schoolvakantie. Iets wat sommigen wel eens durven te poneren, wat geenszins betekent dat de zomerscholen geen goede zaak zijn, wel integendeel. De capaciteit van het aantal leerlingen die aan de zomerscholen kunnen deelnemen is daarvoor te beperkt.

Uit de bevraging die de SERV heeft gedaan blijkt ook dat de economische impact van een dergelijke hervorming beperkt is. Vanuit het kusttoerisme is er geen veto. Volgens de sector zou een spreiding van de schoolvakanties een beperkte impact hebben op het aantal toeristen en hun besteding aan de kust. Ook de bouwsector geeft aan geen bezwaar te hebben tegen een spreiding van de schoolvakanties, omdat het bouwverlof nu al verschillend is per regio.

De SERV geeft ten slotte ook aan dat een spreiding van de schoolvakanties een positieve impact zal hebben op de jeugdzorg en de sector van de kinderopvang. In de jeugdzorg is er op het einde van de zomervakantie namelijk meer stress, wat zich uit in meer agressie. Voor de sector van de kinderopvang biedt een spreiding van de schoolvakanties mogelijkheden om de vakantie van de werknemers beter te spreiden. Kortom: de maatschappelijke baten zijn onmiskenbaar positief, de economische impact is eerder beperkt.

Om deze reden, minister, had ik u graag de volgende vragen willen stellen:

Hoe staat u tegenover het advies van de SERV? Welke conclusies verbindt u hier zelf aan?

Heeft het vervroegd advies van de SERV ook een impact op de timing van het advies van de Vlor? Hebt u daar verdere informatie over?

Hoe ziet u, minister, het verdere verloop van het beslissingsproces, nu het dossier in een duidelijke maatschappelijke versnelling zit?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het advies van de SERV is natuurlijk een van de adviezen die rond dit thema opgeleverd worden. Conclusies aan één advies verbinden is niet zo aangewezen. Het ene advies, zoals dat van het gemeenschapsonderwijs, is een reorganisatie van het schooljaar wel genegen, andere adviezen zijn dat dan weer niet. Ik verwijs naar de Algemene Centrale der Openbare Diensten (ACOD) en de Christelijke Onderwijscentrale (COC), alsook Voka, dat zegt dat er toch problemen zijn. De Vlaamse Scholierenkoepel was ook heel uitgesproken tegen. Ik zal me dus ook niet vastpinnen op individuele adviezen van strikt individuele vertegenwoordigers of belangengroepen. Ik denk dat de oefening vooral bestaat in het samenleggen van alle adviezen en informatie die de nodige inzichten moeten opleveren.

Ik wil een advies ook niet herleiden tot zijn conclusie. We moeten inhoudelijk ook gewoon de belangen afwegen die daar spelen. Ook het advies van de SERV is eigenlijk niet te herleiden tot 'voor of tegen'. Er zijn verschillende nuances, het is geen onverdeeld pleidooi voor de reorganisatie van het schooljaar. Ik denk dat u uw enthousiasme daar wat projecteert. Ik citeer even de titel van hun persbericht: "SERV doet de deur niet dicht voor aanpassing schoolkalender, maar nu niet het juiste moment". Met alle eerbied, maar wij noemen dat in de politiek soms een 'milquetisme', waarbij men in een onderhandeling een zin probeert te formuleren waar eenieder zijn waarheid wat in kan terugvinden, al naar gelang de invalshoek. Dat is in deze toch misschien wel een beetje zo, want verder staat er, en ik citeer opnieuw: "Zo'n ingrijpende hervorming vraagt meer tijd en debat met alle betrokkenen. Ook de gevolgen voor ondernemingen en sectoren moeten eerst in kaart worden gebracht. Bovendien recupereren onderwijs en economie nog volop van de coronapandemie en krijgen ingrijpende hervormingen zoals de invoering van nieuwe onderwijsdoelen momenteel hun beslag. Dat alles maakt glasheldere conclusies over een aangepaste schoolkalender moeilijk en vooral overhaaste beslissingen onwenselijk." Dat is niet ja of neen, integendeel.

We wachten dus nog op het advies van de Vlor, dat inderdaad aangekondigd is tegen juni. Ik denk ook niet dat dat vroeger zal zijn, maar of het uiteindelijk mei of juni is, dat zal het grote verschil niet maken. Het is ook aan de Vlor zelf om te beslissen of ze al dan niet sneller willen gaan met dat advies. De Vlor heeft zijn eigen timing, dus ik denk dat we op grond daarvan desgevallend wel wat knopen zullen kunnen doorhakken.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Tenzij het natuurlijk een titel is die ze zelf geschreven hebben, maar het leert me dat het soms iemand anders is die boven een artikel de titel zet. Maar als ik het rapport zelf lees ...

Minister Ben Weyts: Dat was de titel van het persbericht. (*Opmerkingen*)

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Ik lees het rapport eerder positief. Dat zal u niet verbazen. (*Opmerkingen*)

Als je schrijft en dat is een vaststelling die men maakt, dat er een maand verlies is en dat bij mensen met kinderen die de taal bovendien niet of moeilijk machtig zijn, dat verlies oploopt tot drie maanden, dan kun je je de vraag stellen in een maatschappij die divers samengesteld is als die van ons of het dan niet onze plicht is om ervoor te zorgen dat elk kind meekan. Als we dit vaststellen dat er een dermate groot verlies is, dan is het onze plicht om daar inderdaad op een correcte manier naar te kijken.

U zegt dat daar 'enerzijds - anderzijds' staat. Het is bijna alsof u het vergelijkt met bepaalde stromingen. Eerlijk gezegd denk ik dat we op een heel objectieve manier moeten vaststellen dat alle onderwijskundigen die zich hierover al uitgesproken hebben duidelijk stelling nemen. Kijk naar wat de SERV nu schrijft, kijk naar op welke manier scholieren ernaar kijken. Men zegt dat scholieren ertegen zijn: nee, scholieren zijn er op zich niet tegen als het gaat over een verplaatsing van de weken, met andere woorden dat hun vakantie niet afgeschaft wordt met twee weken, maar dat die beter gespreid wordt. Daar is eigenlijk meer dan 50 procent voor. Dan is er nog een groter percentage voor, maar wel liefst om het binnen drie jaar door te voeren, op het moment dat zij afgestudeerd zijn. Dan lijkt het er toch enigszins op dat ze er een zeer subjectieve kijk op hebben en niet noodzakelijk naar het algemeen nut kijken.

Beste collega's, beste minister, dit is een discussie die we moeten aangaan. Laat ons daar alstublieft een groot debat over voeren. Daar heb ik geen probleem mee. Als je naar alles kijkt wat vandaag al naar voren gekomen is, kun je niet anders als commissie van Onderwijs, als Vlaams Parlement actie ondernemen om ervoor te zorgen dat wij dat 'summer learning loss' dat toch over aanzienlijk veel weken gaat, moeten tegengaan. Als dit een middel kan zijn – ik zeg niet dat dat alles gaat oplossen – om het ten dele op te lossen, dan moeten we die kans grijpen.

We hebben al regelmatig tussenkomsten gehad over economische impact. De realiteit is dat dit ook in Franstalig België doorgevoerd wordt. Voor alle duidelijkheid: ik zeg dat niet om een discussie te starten over het al dan niet onafhankelijke van ons bestuur op onderwijsvlak in Vlaanderen. Maar het is wel een realiteit dat als je daarnaar kijkt, de economische impact voor Brussel en de Rand daar ook groot is door het feit dat die twee systemen los van elkaar lopen. Dat zijn niet mijn woorden. Dat zijn de woorden van onder andere ondernemers in Brussel en in de Rand. Ik wil dat gewoon allemaal kaderen.

Kunnen wij hierover een duidelijk debat houden met hoorzittingen waarbij we, als we inderdaad allemaal die rapporten hebben, dit hier kunnen doen? Ik neem aan er op zich weinig tegen is om daar een grondig debat over te houden, tenzij we dat op een symbolische 'nee' behouden omdat anderen het al gedaan hebben.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): We hebben het vandaag al gehad over water en stromingen. Ik maak graag een nuancering in dit debat. Er wordt gesproken over mensen met een subjectieve bril. Ik wil pleiten om via wetenschappelijk onderzoek na te gaan vanaf wanneer in Vlaanderen er effectief 'summer loss' optreedt. Is dat na drie weken, na vijf weken? Wat is het effect van een inkorting van de zomervakantie van negen naar zeven weken? Dat hoor ik graag. Daar hebben we geen studies over met Vlaamse data.

De zomerscholen zouden geen alternatief zijn. Ik kan me niet van de indruk ontdoen, als ik de teksten en het decreet zo lees, dat het toch het doel is om de leerachterstand in te perken, om te werken aan die zaken. Het is toch iets dat we aan elkaar moeten verbinden en ondersteunen, net omdat de leerlingen bij die zomerscholen gebaat zijn. Onze fractie vraagt dat die kinderen ook een volwaardige vakantie krijgen. Als de twee naast elkaar bestaan, heeft dat een effect. Dat was eigenlijk wat ik hier altijd heb gezegd en graag nog eens benadrukte.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega De Gucht, u hebt een aantal keren gezegd 'ik lees in het verslag'. U haalt er dan een aantal zaken uit. Als ik hetzelfde rapport lees en ik zeg 'ik lees' en ik haal er andere zaken uit, dan zouden we tot een andere conclusie kunnen komen. Daarvoor moeten we opletten.

Als je tegen ouders – ik heb recent de test zelf gedaan, zeer interessant – zegt dat er twee weken zomervakantie minder zullen zijn, reageert een aantal dat dit goed zou uitkomen om de boel gepland te krijgen. Als je dan zegt dat er meer herfst- en krokusvakantie komt, reageren ze dat ze dan daar hetzelfde probleem krijgen, alleen zijn er dan nog minder initiatieven, want de studenten hoger onderwijs kunnen dan niets organiseren. Als je gewoon zegt dat er twee weken van de zomervakantie gaan, staan ze nergens. Ik stel voor dat we voorzichtig zijn met stukjes te lezen.

Ik stel wel vast dat het thema de gemoederen in de maatschappij roert. Alles hangt samen. Dat gaat over de gezinsvakantie plannen in bedrijven. Dat is een wettelijk recht. Als er twee weken minder zomervakantie zijn, krijgen die bedrijven de gezinsvakanties niet meer georganiseerd. Jeugdbewegingen hangen ook aan de alarmbel. De toeristische sector, zeker de binnenlandse, is ook ongerust. (*Opmerkingen van Jean-Jacques De Gucht*)

Collega, als het hoogseizoen twee weken wordt ingekort, heeft dat een effect op de prijzen en dan zie ik armoedeorganisaties ook signalen geven. De minister zegt dat we alle input van alle kanten moeten verzamelen, want het raakt alle elementen van onze maatschappij. Dat moeten we samenleggen met het onderzoek rond 'summer loss'. De vraag is welke leerlingen dat betreft en hoe we dat gaan aanpakken. Dat is de combinatie die ons voorstaat. We kunnen hier elke week vragen om uitleg stellen, maar dat lijkt me niet wijs. Dat zijn zaken die onze fractie voorstelt en, om niet over één nacht ijs te gaan.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Dank u wel. Ik denk dat niemand hier te snel mee wil gaan en dat iedereen daarover een grondig debat wil.

Ik wil inderdaad voorstellen dat we, mochten we alle adviezen binnen een paar weken hebben ontvangen, daarover in de commissie uitgebreid van gedachten wisselen om de ins en outs van het debat goed op een rijtje te zetten.

Het is belangrijk om goed te luisteren naar de argumenten die de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK), de Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten (OVSG) – net binnengekomen – en ook de directeurs geven, om te begrijpen wat daarachter zit. Als directeurs ons zeggen dat ze het echt niet zitten, omdat hun schooljaar al loopt tot half juli en ze half augustus weer beginnen, en ze het niet rondkrijgen als die zomervakantie wordt ingekort, dan moeten we bekijken wat er nodig is opdat ze het wel rondkrijgen.

Als studenten zeggen dat ze geen tijd hebben om te deconnecteren en dat dat alleen lukt in de zomervakantie, moeten we misschien eens bekijken hoe een kerst- of paasvakantie er wel voor zou kunnen zorgen dat ze kunnen deconnecteren. Er zitten heel wat zaken achter de argumenten die mensen opgeven als reden waarom ze er geen voorstander van zijn. Maar aan de andere kant zijn er groepen die er wél voorstander van zijn. Ik zou graag alles op een rijtje zetten.

Minister, bent u bereid om dat debat mee te organiseren? Het is weliswaar aan de commissie, maar ik neem aan dat uw partij er een zekere impact op heeft of we het wel of niet doen.

Bent u verder bereid om ter zake draagvlak te creëren, daar de tijd voor te nemen en het niet op te schuiven naar een volgende legislatuur, maar dat debat ten gronde te voeren, ook binnen de schoot van de regering of andere gremia waarin u ongetwijfeld heel actief bent?

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Voorzitter, ik sluit mij volledig aan bij collega Vandromme. Er is geen onderzoek naar. Dat zegt ook de SERV. Er is nood aan een breed debat en een grondig onderzoek. Zolang we dat niet weten, lijkt het mij niet wijs om daar zomaar aan te sleutelen.

Ik wil nog één element toevoegen, namelijk de problematiek van de gescheiden ouders en de vakanties die verdeeld zijn. Dan moeten al die regelingen worden herzien, wat ook een grote maatschappelijke impact zou hebben. *(Opmerkingen van Jean-Jacques De Gucht)*

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Voorzitter, ik voel een hoorzitting komen. Er komt een hoorzitting aangetrippeld. *(Opmerkingen)*

Er zal alvast één vakantie worden ingekort, die van u. *(Gelach)*

Eerst wil ik ter geruststelling iets meegeven. Dat de collega's van de Franse Gemeenschap die weg al dan niet al zijn ingeslagen, zal mij er nooit van weerhouden om ter zake keuzes te maken. Ook op andere domeinen voeren wij vaak een tegenovergesteld beleid, soms hetzelfde beleid. Zo zijn zij op het vlak van dierenwelzijn gevolgd met betrekking tot de sluiting van de pelsdierenkweek. Ze hebben er wel geen, maar goed, ze kunnen het maar beter verbieden. *(Gelach)*

Los daarvan zal dat dus geen rol spelen in mijn finaal oordeel. Maar het lijkt me zinvol.

Maar waarom heb ik die adviezen gevraagd aan zowel de SERV als de Vlor? Ik geef u twee misschien eerder banale elementen mee die meespelen en waardoor de hertekening van dat vakantielandschap zo'n impact heeft. Bij de bouw zeggen ze dat, indien we gaan naar zo'n systematiek als in de Franse Gemeenschap van twee weken vakantie, zeven weken les en weer twee weken vakantie, met de feestdagen die daartussen vallen, er niet afdoende tijd is voor de opstart van werven. En daardoor komen zij in de problemen met hun productiviteit en effectiviteit. Anderzijds – om iets banaals te zeggen, dat voor sommigen echter heel belangrijk is – zeggen carnavalsverenigingen dat als de krokusvakantie wordt verlengd, carnavaal in de vakantie valt en dat ze dat niet willen, omdat veel volk dan weg is. *(Opmerkingen van Jean-Jacques De Gucht)*

Ja, maar bij u zijn het de vroege carnavalsvogels, ik zit in een andere regio. In Halle en omstreken is dat plat in onze ... *(onverstaanbaar)* ..., onze kalender.

Hiermee wil ik maar duiden wat de gevolgen daarvan zijn. Sommigen reduceren het tot enkel die maanden juli en augustus, maar het verhaal is natuurlijk veel ruimer dan dat.

Ik vroeg trouwens aan mijn collega van de Franse Gemeenschap wat er dan zou gebeuren met de parlementaire agenda en of ze onze agenda zouden volgen qua commissies en plenaire vergaderingen of eerder de schoolkalender. Toen viel er een stilte, tot ze oprecht zei dat ze het eens zou moeten vragen, omdat ze dat nog niet had gevraagd. Ik wil maar zeggen wat alle consequenties voor eenieder kunnen zijn.

Maar als het advies wordt opgeleverd, sta ik er helemaal voor open dat de adviesverstrekkers worden gehoord.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister, dank u wel dat u het goed vindt om, mits instemming van de collega's, hieromtrent een hoorzitting te organiseren.

We zullen inderdaad veel kunnen leren uit de ervaringen die in de Franse Gemeenschap naar voren komen.

Ik wil nog een ander kort zinnetje voorlezen, namelijk iets wat ik heb gevonden bij de collega's van de CD&V: "We korten de zomervakantie in het leerplichtonderwijs in van 8 naar 6 weken. Deze vakantieweken worden elders in het schooljaar toegevoegd. Zo ontstaat er meer evenwicht tussen de lesweken en de vakantieweken. Dit biedt leerwinsten voor leerlingen, zeker in sociaaleconomisch zwakkere positie of leerlingen met leermoeilijkheden. Zij verliezen te veel kennis gedurende deze 8 weken."

Blijkbaar werd dit gewoon gezegd om het debat daarover aan te wakkeren. *(Opmerkingen van Loes Vandromme)*

Ja, dat is een stelling. Maar als bepaalde mensen die stelling voortbrengen in het debat, betekent dat ook dat ze die stelling genegen zijn.

Het is een debat waard. Het zou een hele goede zaak zijn. Zo kunnen we daar stap voor stap werk van maken.

De redenering over gescheiden ouders – ik weet niet of u er een bent, maar ik wel – raakt kant noch wal, maar dat terzijde.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Roosmarijn Beckers aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van de opvang in het onderwijs en het tekort aan helpende handen – 2753 (2021-2022)

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghen aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van de buitenschoolse opvang – 2754 (2021-2022)

Voorzitter: mevrouw Karolien Grosemans

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Vorige week trok het katholiek onderwijs in de pers aan de alarmbel omdat het steeds moeilijker wordt om helpende handen te vinden voor de voor- of naschoolse opvang of middagpauzes op school. Betaalde vrijwilligers botsen al snel op het maximum van 1450 euro per jaar. Wijkwerkers mogen maar een jaar worden ingezet. Sommigen zijn ook niet echt plichtsbewust. Dat is geen eigen waardeoordeel, maar dat stond zo in het krantenartikel. Vaak en steeds meer moeten leerkrachten en directeurs bijspringen, die al zwaar belast zijn. We hebben dat daarnet ook uitvoerig besproken.

Ook de financiële kosten van de opvang zijn een kopzorg voor de scholen. Vaak wordt geld dat voor onderwijs is bedoeld, gebruikt om de opvang georganiseerd te krijgen, alhoewel de opvang eigenlijk geen opdracht is van het onderwijs. Het katholiek onderwijs is dan ook vragende partij voor een structurele financiering en meer mogelijkheden om aantrekkelijke werkroosters te kunnen aanbieden, waardoor geschoold opvangpersoneel, bijvoorbeeld ook kleuterleiders, zou kunnen bijstaan in de klas.

Minister, welke initiatieven zult u in dit verband nemen? We hebben gisteren een decreet over de buitenschoolse kinderopvang goedgekeurd. Ik heb begrepen dat

het de bedoeling is dat tegen 2026 de lokale besturen de regierol overnemen. Zoals ik al heb gezegd, is die opvang geen basistaak van het onderwijs, maar het probleem is er nu. Wat zult u doen om daarvoor een oplossing te vinden?

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): In een basisschool zijn er verschillende handen nodig om alles in goede banen te leiden, zoals voor het slaapklasje voor kleuters, het helpen bij het middageten of het toezicht houden voor en na de schooltijd, maar de zoektocht naar helpende handen is voor veel directeurs een lijdensweg. Dat was vroeger zo en is nu nog niet anders. Het uurrooster is versnipperd: 's ochtends, 's middags en 's avonds moeten er telkens verschillende uren worden ingevuld. Scholen hebben telkens onvoldoende mogelijkheden en meer moeite om die handen te vinden.

Dat blijkt ook uit de recente bevraging van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen bij 567 scholen. Daaruit blijkt dat bijna elke school zelf in middagopvang voorziet. Bijna de helft staat ook zelf in voor de voor- en naschoolse opvang.

Daarvoor steunen de meeste scholen op ouders of grootouders, maar ook op vrijwilligers en andere familieleden. Maar zij worden meestal ingeschreven als vrijwilliger met een contract, waardoor ze maximaal ongeveer 1450 euro per jaar mogen verdienen, wat te weinig is om een volledig schooljaar mee te organiseren. Dat zorgt voor heel wat extra stress.

Scholen zetten ook soms wijk-werkers in. Dat zijn langdurig werklozen die opnieuw geactiveerd worden. Daarbij is de continuïteit het probleem, want ze mogen een taak maximaal een jaar doen. Daardoor kunnen scholen niet op lange termijn plannen. Indien er toch plots een tekort blijkt te zijn, moeten leerkrachten of directeurs bijspringen, als ze niet aan het dweilen zijn of als ze niet bezig zijn om de toiletten te herstellen. Alle gekheid op een stokje: dat komt bovenop hun normale job, die al veeleisend is. Ik heb onlangs een vrije basisschool in mijn gemeente bezocht tijdens de middag. De directeur hield daar toezicht omdat hij niemand anders ter beschikking had. Al bijna anderhalve week moest hij zelf het middag-toezicht doen.

Ook het financiële plaatje brengt uitdagingen met zich mee. Meer dan de helft van de bevraagde katholieke basisscholen gebruikt budget dat voor onderwijs bedoeld is om de opvang georganiseerd te krijgen. Dat geld komt nog bovenop de boterhammen- of dutjestaks die ouders al moeten betalen. Ik begin meer en meer te horen dat ouders die niet meer kunnen betalen door de recente crisis. Er is duidelijk nood aan een beter en duidelijk wettelijk kader voor de organisatie van de buitenschoolse opvang.

Ik heb de volgende vragen voor u, minister. Bent u op de hoogte – wellicht wel – van de moeilijkheden die scholen ondervinden met de organisatie van de buitenschoolse opvang? Wat zult u concreet doen om ervoor te zorgen dat die op een betere manier kan worden georganiseerd?

Zult u ervoor zorgen dat scholen een kader krijgen om de opdrachten op een betere manier in te vullen? Op welke manier zult u ervoor zorgen dat er gemakkelijker vast personeel kan aangeworven worden voor de organisatie van de opvang?

Zult er ook voor zorgen dat scholen structureel meer financiering krijgen voor de organisatie van de buitenschoolse opvang zodat ze dat niet moeten betalen met middelen bedoeld voor onderwijs en de factuur niet wordt doorgeschoven naar de ouders via een boterhammen- of dutjestaks? We zullen de volgende dagen, weken en maanden nog meer voelen dat veel gezinnen, ook in de middenklasse, geen enkele euro meer over hebben om zulke zaken te betalen, gelet op de verhoging

van de energiefactuur en al die andere zaken. Dat merken we nu al in ons gemeentehuis.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Nóg een opdracht voor Onderwijs. Weer afschuiven naar Onderwijs. *(Opmerkingen van Steve Vandenberghe)*

Buitenschoolse opvang is een bevoegdheid van Welzijn, punt. Er zijn problemen op twee vlakken: organisatorisch en financieel. De organisatie van buitenschoolse opvang, middagtoezicht of naschoolse opvang behoort niet tot de decretale opdracht van scholen. Het toezicht tijdens de opvang en de middag is geen reguliere opdracht voor het onderwijspersoneel in de basisschool. De realiteit toont echter inderdaad dat scholen op dit moment wel node een belangrijke speler zijn in het aanbieden ervan. Ze doen dat vanuit een bepaalde verwachting. Ouders maken dat onderscheid niet. Ik wil vanuit Onderwijs ook altijd wel meedenken over oplossingen.

Het is ook zo dat nog maar aan het eind van de vorige regeerperiode het Vlaams Parlement een decreet over de buitenschoolse opvang en de afstemming met andere buitenschoolse activiteiten heeft goedgekeurd. Daarin is de organisatie van de middagopvang, in tegenstelling tot de organisatie van voor- en naschoolse opvang, niet opgenomen. In zijn advies daarover verduidelijkt de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) ook dat dat niet mag impliceren dat middagtoezicht tot de opdracht van de scholen behoort.

Wat betreft de financiering, moet ik wel duidelijk stellen dat ik het niet eens ben met enkele elementen van de communicatie van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen, waarbij men stelt dat het toekennen van middelen voor buitenschoolse opvang een gedeelde verantwoordelijkheid is van Onderwijs en Welzijn. Dat klopt niet. Ik word daarin gevolgd door de Vlor, die in zijn advies over de opvang en vrije tijd van schoolkinderen heel duidelijk gezegd heeft dat het niet de bedoeling is dat onderwijsmiddelen worden ingezet voor opvang. Dus eigenlijk is het zelfs nog een beetje straffer.

Waarom maken ouders dat onderscheid niet? Dat is gewoon omdat dezelfde infrastructuur wordt gehanteerd, in velerlei gevallen. Maar dat is net wanneer de scholen al een extra inspanning doen. En daar worden ze dan uiteindelijk nog de dupe van. Want men zegt dan: 'Jullie bieden de ruimte aan, dus moeten jullie er ook maar voor zorgen dat jullie het personeel en de financiering afdekken.'

De middelen die scholen ontvangen, dienen in eerste instantie natuurlijk om kwaliteitsvol onderwijs te voorzien. En dus herhaal ik dat buitenschoolse opvang geen bevoegdheid is van het onderwijs. Als een school extra diensten aanbiedt die buiten de onderwijsopdracht vallen, kan de school daarvoor natuurlijk ook een bijdrage vragen aan de ouders. Die moet natuurlijk proportioneel zijn, dus in verhouding tot de geleverde prestaties. Die moet ook opgenomen zijn in een bijdrageregeling, die toegelicht is in het schoolreglement. Het feit dat de bijdrageregeling op een transparante manier kenbaar wordt gemaakt aan de ouders, moet ook voorkomen dat ouders in de loop van het schooljaar voor onaangename verrassingen komen te staan.

Voor beide problemen, namelijk organisatie en financiering, kunnen meer en meer scholen rekenen op hun lokale bestuur. Heel wat lokale besturen organiseren immers voor al de leerlingen van alle scholen op hun grondgebied het ochtend-, avond- en middagtoezicht. Ik woon in zo'n gemeente. Middagtoezicht en ochtend- en avondtoezicht worden beschouwd als een sociaal voordeel. Het decreet Flankerend onderwijsbeleid voorziet dat, indien lokale besturen het sociale voordeel middagtoezicht of het sociale voordeel ochtend- en avondtoezicht verlenen

aan scholen van het eigen schoolbestuur, ze verplicht zijn hetzelfde te doen voor de andere scholen, gelegen op hun grondgebied, die daarom verzoeken. Men mag daarin niet discriminatoir optreden. Ik weet dat er in mijn gemeente inderdaad zo'n tussenkomst is.

Heel wat lokale besturen kennen dus sociale voordelen toe. Ik hoop dat er van daaruit ook meer mogelijkheden komen. Maar in globo is de vraag natuurlijk of de financiering het eerste probleem is, dan wel het vinden van mensen en zo voor een aanbod zorgen. Dat is wel een probleem. Mogelijk zijn daar wel wat synergieën. Daarvoor ben ik niet doof. Ik vind het nog altijd een nuttige suggestie om te bekijken in welke mate de job aantrekkelijker kan worden gemaakt door het aanbieden van extra uren in het onderwijs, gekoppeld aan de uren die worden gepresteerd in de opvang. Want dat is natuurlijk het opmerkelijke. Het is een vreemd profiel dat je moet zoeken: mensen die bereid zijn om in twee gespreide blokken te werken of in één blok, dus enkel 's morgens of enkel 's avonds. En dan heb ik het nog niet over het middagtoezicht. Dat maakt het natuurlijk betrekkelijk onaantrekkelijk. Ik ben dus bereid om te bekijken welke statutaire bepalingen of barema's daar in de weg staan. Het lijkt mij wel zinvol om daar te proberen wat synergieën te bereiken.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Minister, dank u wel. Dat was eigenlijk ook de doelstelling van mijn vragen. Ik ben het er ook mee eens dat het onderwijs onderwijs moet verstrekken en dat die zaken niet noodzakelijk op de schouders van het onderwijs mogen worden geladen, maar als men inderdaad decretaal dingen kan veranderen, of statutair, om het dan toch gemakkelijker te maken, dan is dat zeker nuttig.

Het middagtoezicht is natuurlijk wel een speciaal geval. Toen ik klein was, ging ik thuis eten, en ik was zeker niet de enige, maar nu ben ik, als ik op maandag of vrijdag thuis werk en 's middags mijn kinderen van school ga ophalen, de enige die daar staat. Dat is gewoon iets wat maatschappelijk is veranderd. Ouders gaan met twee werken. Grootouders werken nog. Misschien moeten we toch ook de regelgeving ter zake aanpassen. Nu zijn mijn kinderen groter, maar toen ik ze vroeger naar de speelplaats terugbracht, bij de kleuters, dan had je wel een of twee juffen die geweldig hun best doen, maar als er kindjes zijn die in hun broek doen of snottebellen hebben, dan springen die juffen of die directeur toch in. Je krijgt het immers toch niet over je hart om die zo te laten rondlopen. Dan zit je weer met die overbelasting enzovoort. Misschien moet er dus eens worden nagedacht over hoe dat specifieke gedeelte, die middagopvang, voor de rest moet worden geregeld.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): U hebt inderdaad een punt: meer voor het onderwijs. U hebt daar gelijk in, maar dit is ook meer voor de lokale besturen. Ik denk dat de lokale besturen ook niet alles kunnen doen, dat ze ook al overbevraagd zijn. Ze organiseren ook al buitenschoolse kinderopvang. Ze doen eigenlijk meer dan de kerntaken die ze al hebben. Wij maken dat ook elke dag mee. Dat is ook elke dag een evenwichtsoefening die wij moeten doen. Bij de scholen in Bredene moeten we bijvoorbeeld meer dan 1300 leerlingen ook nog eens gaan opvangen.

Ten tweede moet je er rekening mee houden dat er ook een opbod is tussen scholen. Onderschat dat niet. Ik ken veel scholen die die opvang gewoon niet durven af te gelasten, of te beslissen om geen middagmalen meer te geven omdat dat hun kerntaak niet is, uit vrees om leerlingen te verliezen aan andere scholen. Men mag er dus ook geen opbod tussen scholen van maken, want dat is vandaag zo. Men gaat zeker in middagmalen voorzien. Men gaat zeker maken dat er vroeg

genoeg voorschoolse en naschoolse opvang is, want dan zijn de ouders op hun gemak en komen ze zeker naar die school. Dat leeft en speelt zeker en vast wel mee. Ik vind het ongezond dat dat opbod gebeurt. Daarom zou het goed zijn dat er een bepaald kader is, zodat het voor elke school duidelijk is wat haar taak is. Ik wil die middagmalen dan nog buiten beschouwing laten, want dat is heel moeilijk voor ouders die de hele dag werken, zoals de collega zei. Er zou echter een kader moeten worden gecreëerd voor elke school, zodat de regels qua voorschoolse en naschoolse opvang voor iedereen dezelfde zijn. De ene school doet wel aan voorschoolse opvang, met vrijwilligers, of ouders, of leerkrachten die als Chinese vrijwilliger worden aangeduid. Andere scholen hebben die mensen niet en doen dat dan niet. Het is gemakkelijk om in de school te blijven. Anders moet men, als er geen opvang niet meer is, met de bus nog naar de buitenschoolse kinderopvang van de gemeente. Bij ons is dat zo. Iedereen doet dus maar wat, op zijn of haar manier, om dat zo goed mogelijk te doen. Minister, als u zegt dat dat geen kerntaak is van het onderwijs, dan zal ik u daarin steunen, maar dan moet er echt wel een duidelijke lijn worden getrokken voor iedereen, want nu doet iedereen maar wat en is het een beetje het Wilde Westen wat dat betreft. Ik vraag dus concreet dat u samen met uw collega van Welzijn duidelijkheid zou verschaffen: wat is voor het onderwijs en wat niet?

Wat de middagmalen betreft: de maatschappij is inderdaad veranderd. Toen ik begin jaren '90 les gaf, was de verhouding tussen degenen die bleven eten op school en degenen die naar huis gingen, ongeveer fiftyfifty. Nu blijft 80 procent van de leerlingen op school eten en gaat 20 procent nog naar huis. Minister, dat is dus ook iets waarover we eens moeten nadenken, maar ik erken dat die middagmalen moeilijk liggen. Inzake de voor- en naschoolse opvang zou men echter toch al stappen kunnen zetten om daar een vaste structuur in te krijgen, zodat de scholen weten waar ze staan en niet op zichzelf naar oplossingen moeten zoeken.

Tot slot, ik merk ook dat het soms op school is dat veel kindjes hun enige gezonde maaltijd van de dag krijgen. Dat mag men ook niet onderschatten. Toen ik directeur was, zeiden kinderen me dat ze geen warme maaltijd hadden als ze niet op school aten. Dan hadden ze geen verse groenten en hadden ze geen verse soep. Op school kregen ze die warme maaltijd wel.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, dit is een issue dat me na aan het hart ligt. Ik heb op 31 maart al een vraag gesteld in deze commissie over het inzetten van vrijwilligers op school, omdat daar toch een aantal vragen over waren. Minister, u antwoordde toen dat daarover nog geen berichten waren binnengekomen op uw kabinet en dat u daar niets over had gehoord. Ik vond dat heel vreemd, zeker omdat ik daar wel vragen over kreeg. En blijkbaar had het katholiek onderwijs zelfs een bevraging gedaan. Naar aanleiding van mijn persbericht zijn ze met hun bevraging naar buiten gekomen.

Collega's, men vraagt zich soms af hoe het komt dat burgers met vreemde ogen kijken naar de politiek. Minister, dit is zo'n issue. En u hebt de waarheid in pacht wanneer u stelt dat opvang geen opdracht is voor het onderwijs, want dat is decretaal vastgelegd. Maar de waarheid is ook dat ouders zich eigenlijk helemaal niets aantrekken van wie dat betaalt, Welzijn of Onderwijs. Ik denk dat we gewoon moeten zoeken naar een oplossing. Dat was ook mijn pleidooi.

En ja, de opvang is meegenomen in een promotiecampagne voor scholen. Het aanbieden van opvang, voor- en naschools en over de middag, bepaalt mee of ouders hun kinderen naar een welbepaalde school sturen. We moeten dat niet ontkennen. Vandaar mijn vraag, minister, om de werkgroep MVD-personeel die al

in een vorige legislatuur werd opgestart en waarnaar wordt verwezen in de nieuwe cao XXII, opnieuw op te starten en het daar te hebben over die opvang. Ik hoor toch dat u bereid bent om dat opnieuw op te starten. Dit kan onze burgers echt vooruithelpen, zowel de ouders als de kinderen. We kunnen dan wel pleidooi houden voor warme maaltijden, maar eigenlijk start het ook met het voorzien in personeel.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat onderwijsmiddelen maximaal moeten worden ingezet waarvoor ze bedoeld zijn. Onderwijsmiddelen zijn niet bestemd voor buitenschoolse opvang. Dat is voornamelijk een welzijnsaangelegenheid maar ik ben het eens met de collega's dat ouders een oplossing willen. Ik ben dan ook blij, minister, dat u aangeeft te zullen nagaan wat decretaal mogelijk is om bepaalde obstakels weg te nemen. Ik weet ook niet of er eventueel flexijobbers of gepensioneerden kunnen worden ingezet, want het is inderdaad, zoals u aangaf, niet gemakkelijk om daar mensen voor te vinden. Het zijn moeilijke uren en vaak ook uren die in twee blokken gesplitst zijn.

Dit is een thema dat normaal gezien door collega Daniëls wordt opgevolgd, maar als ik het goed heb begrepen zou hij minister Beke daar volgende week over bevragen.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord

Minister Ben Weyts: Mevrouw Vandromme, ik heb op uw vorige vraag inderdaad geantwoord dat mijn mailbox werd geteisterd, maar dat ik hierover nog geen klachten had gekregen. Toen ik het uitsprak, vroeg ik me af of ik dat wel zou zeggen, maar ondanks het heel brede kijk- en luisterbereik van deze commissie heb ik sindsdien nog geen opmerkingen of klachten daarover in mijn mailbox gekregen.

Dit is inderdaad een problematiek en ik ben absoluut bereid om te faciliteren maar zeker geen budgettaire verantwoordelijkheid over te nemen. Ik zal in eerste instantie met de collega van Welzijn bekijken wat we kunnen doen maar ook met de lokale besturen. Wanneer u zegt dat dit op een bepaald grondgebied een concurrentieel element kan zijn, wordt dat door de tussenkomst van de lokale besturen die vervolgens alle netten gelijk moeten behandelen, alvast uitgeschaald. Ook daar is dus nog een extra taak weggelegd, mogelijk voor de lokale besturen.

De voorzitter: Mevrouw Beckers heeft het woord.

Roosmarijn Beckers (Vlaams Belang): Ik ben het ermee eens, minister: voor de ouders maakt het eigenlijk niet uit wie bevoegd is. Ze willen gewoon een oplossing. Net zoals de vraag over de CLB's en de mentale problemen, denk ik dat ook dit eigenlijk vooral wijst op een veranderende maatschappelijke context: mensen die met twee moeten gaan werken, grootouders die nog werken enzoverder. We moeten eigenlijk een breder debat hebben over hoe we onze samenleving organiseren, maar dat ga ik niet in de context van deze commissie doen. Ik denk dus wel dat we allemaal aanvoelen dat er iets schort aan onze combinatie van werken, gezin enzoverder en dat onze instellingen enzoverder daar nog niet volledig aan zijn aangepast.

De voorzitter: De heer Vandenberghhe heeft het woord.

Steve Vandenberghhe (Vooruit): Ik zal het kort houden. Het is inderdaad niet de taak van Onderwijs alleen, het is een en-enverhaal. Het is wel een thema dat we zeker nog eens moeten opnemen om de zaken op elkaar af te stemmen. Ik ben

ook heel eerlijk: ik heb hier nu ook niet onmiddellijk een pasklaar antwoord op. Ik ben burgemeester en ik kom uit het onderwijs, maar ik heb ook geen pasklaar antwoord om dat meteen helemaal op te lossen. Het is dus wel een item dat we onder de aandacht moeten houden.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.